CARTEA COPILULUI

EUGENIU EST

ZASTRA FACHIRUL

16

EUGENIU EST

ZAȘTRA FACHIRUL

POVESTE INDIANĂ

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS
BUCUREȘTI IV, STR. POPA NAN No. 21

1166 - 941

ZASTRA FACHIRUL

Zastra fachirul se oprise de mult pe colţul unei stânci şi veghea.

Era o seară albastră, minunată, cum numai pe ţărmurile Ceilanului se poate vedea. Miresmele florilor umpluseră inima cu tăria lor, iar suflul musonului uscat aducea visuri şi înţelepciune fără sfârşit în mintea bătrânului scofâlcit, împietrit cu mâinile pe piept şi cu ochii pierduţi în gol.

Astfel, fără să clipească, Zastra părea că-şi aşterne gândurile cele adânci pe căile fără fund ale stelelor şi că-şi desprinde amintirile din ascunzişurile nesfârşite ale sufletului, ca să le resfire în liniştea şi în măreţia aurită a cerului.

Nimic nu-l tulbura.

Deodată însă, rugii ghimpoşi ai florilor din jurul lui şi foile groase ale cactuşilor foşniră aproape de el şi două umbre omeneşti se iviră în zarea albastră a nopţii.

— Cine e ? întrebă fachirul.

— Eu sunt, Yzori! răspunse un glas. Trec cu Mira spre malul mării. Vrem să vedem luna răsărind. Dar tu ce faci aici, bătrâne Zastra? Cauţi mereu să înţelegi ce e vieaţa? Nu mai căuta! Ascultă-mă pe mine! Vieaţa trăieşte-o! E mai frumoasă aşa. E mai dulce aerul, să-l respiri şi să-i guşti farmecul, decât să te întrebi mereu, ce e şi de unde vine? Eu cu Mira suntem prieteni. Amândoi mergem acum, să privim de pe stânci valurile spumoase ale mării, să aşteptăm luna şi să trăim frumuseţea vieţii, fără să ne mai întrebăm, de unde vine suflotul şi cum se va sfârşi?

— Ha, ha! râse fachirul. Ai dreptate. Tu eşti un pui de pasăre. Dai din aripi şi sbori. Vieaţa o ai înaintea ta şi nu-ţi rămâne decât s'o trăieşti, pe când eu am trăit-o. Eu am ajuns la vârsta, când aripele s'au îngreunat şi când, obosit de priveliştile cele vii ale vieţii, am dreptul să fac un popas şi să mă uit înapoi. Tu nu te întrebi nimic, căci nu ştii ce să te întrebi. Eu însă, am în ochii mei grădina nesfârşită a bucuriilor trăite şi văd miile de oameni ce m'au cunoscut şi m'au iubit. Simt şi acum în urechi cuvintele frumoase ce mi-au spus femeile iubite şi pot tresări, când vreau, de atingerile fiecăreia din ele. Ha, ha!... Tinere Yzori, eu am trăit. Pot râde, la vârsta mea, de cei care bâjbâiesc prin vieaţă şi care nu ştiu nimic, din multele pe

care eu le am aici, în capul acesta chel și plin de sbârcituri. Eu am avut palate de cristal cu podoabe de fildeș și acoperite cu sidef. Am avut grădini necuprinse pe malul Gangelui, care este râul sfânt. Am avut de soție o fată de rajah, frumoasă ca un porțelan și am ținut, pe degetul acesta, inelul cu safir al zeiței Kali. Tinere

Yzori, tu nici n'ai auzit de minunile acestui inel. Ce poți să știi tu, un copil, un câine de pădure, un sudra ?!...

— Bătrâne Zastra, zise Yzori, nu mai râde de mine.

— Stăm cu tine, aici! adăogă Mira. Spune-ne din vieața ta, Zastra! Tu trebue să știi, să ne spui minuni. Sunt așa de doritoare să aflu și eu frumusețea vieții tale.

Și Mira îngenunchie și se așeză apoi pe iarbă, alături de bătrânul fachir. Zastra îi mângâie

părul, privi adâncimile zării şi, ca prin farmec, luna apăru în clipa aceea ca o tipsie însângerată, de după un mănunchiu de codri îndepărtaţi.

Yzori se aşeză şi el, iar Zastra fachirul începu să povestească :

I

Voi sunteţi de jos, copii! Sunteţi şoareci de câmp, săraci. E greu să priceapă şoarecii din ţarină, ce face nizamul cel bogat în palatul lui aurit de pe coastele verzi ale Himalayei şi nici ce poate încăpea în capul unui gadim agarval, care din neam în neam îşi poartă sângele cel curat ca lumina şi mândria lui de viţă veche. Dar am să vă povestesc, căci şi mie îmi place să-mi aduc aminte de vremile mele de aur. Iar noaptea asta este tot aşa de frumoasă ca şi noaptea iubirei mele dintâi.

Pe când eram de cincisprezece ani, găsii într'o zi, în pădurile din văile Shandragiri, un pui de maimuţă rătăcit şi plângând ca un copil. Eram încântat. Il dusei acasă, îi dădui să mănânce câteva curmale, îi dădui apă şi îl culcai cu mine. Nimeni din oraşul meu nu mai văzuse aşa soi de maimuţă frumoasă. Avea nişte ochi galbeni ca de pisică, un năsuc cu două nări nervoase, pe care mereu le umfla mirosind în toate părţile şi o

coadă groasă şi lungă, cum n'am mai văzut. Nu mai făceam nimic altceva, decât îmi îngrijeam puiul, îl plimbam, îi căutam fel şi fel de roade dulci, pe care i le dam să le mănânce şi îi spuneam câte îmi veneau în minte, ca să-l fac să-şi uite de ai lui. Ii pusesem numele Oya.

— Oya, îi spusei într'o zi, am să te 'nvăţ să vorbeşti.

Oya începu să râdă cu un glas ascuţit, ce-mi făcu urechile să ţiuie. Dar eu mă ţinui de vorbă. Il învăţai în fiecare zi câte ceva, iar puiul creştea mare învăţând să vorbească, aşa cum învaţă şi cum vorbesc copiii.

Peste un an îmi spuse:

— Zastra! Du-mă mâine în pădurea din care m'ai luat. Mi-e dor de maica, de nu mai pot.

— Ha, ha! râsei eu. Dar o mai cunoşti tu pe maică-ta?

— Orice maimuţă, pe care vom întâlni-o în pădurile Shandragirilor, ne va duce la maica, pentrucă maica mea e Durga.

— Maica ta e Durga? zisei eu, căzând în genunchi, în faţa maimuţoiului meu.

— Durga! repetă Oya. Marea Zeiţă Durga e maica mea.

Din ochii mei curseră atunci lacrimi de fericire. Luai mâinile maimuţei şi le sărutai, iar ea, drept mulţumire, sări pe umărul meu, îmi băgă

un deget în nas, de mă făcu să strănut şi îmi trase o palmă.

A doua zi plecai cu Oya la drum şi peste două zile ajunserăm în văile umbrite de palisandri, din munţii Shandragiri. Era o răcoare şi un miros aşa de plăcut, că şi eu şi maimuţa mea nu ne mai săturam sorbind pe nări aerul plin de sănătate.

Deodată însă, văzui în faţa noastră o ceată de vreo sută de maimuţe. Ele ne priviră lung şi începură să ţipe. De frică părul mi-se făcu măciucă pe cap. Ca să fug era de prisos, căci maimuţele ne-ar fi ajuns din doi paşi, mi-ar fi tras o bătaie şi m'ar fi scuipat, de n'aş mai fi uitat toată vieaţa. Deci stătui pe loc. Atunci băgai de seamă, că din urma cetei de maimuţe venea o altă maimuţă înaltă cât un copil de doisprezece ani, cu mărgele de smarald la gât şi cu o piatră de diamant albastru în frunte, luminoasă ca soarele.

— Ţi-am adus puiul, Zeiţă Durga! zisei eu cunoscând pe Zeiţă după idolii din pagodele oraşului nostru. Ţi l'am crescut, l'am nutrit cu ce am avut mai bun şi l'am învăţat să vorbească.

Apoi căzui în genunchi cu fruntea la pământ în faţa Zeiţei.

Durga veni până lângă mine. Mie îmi bătea inima în piept, să mi se rupă, iar dinţii îmi

clănţăneau în gură, de parc'aş fi fost bolnav de friguri galbene.

— Iţi mulţumesc, Zastra! îmi zise ea. Iţi dau voie, să te uiţi la mine.

Eu ridicai fruntea din ţărână şi privii spre ea. In degetele ei străluceau o mulţime de inele. Durga alese un inel cu piatră albastră, îl trase de pe deget şi mi-l întinse.

— Ia inelul acesta cu safir! E darul meu, pentrucă mi-ai scăpat copilul şi mi l'ai crescut. Când vei vrea ceva, cere acestui inel să-ţi împlinească vrerea şi totul se va face, după cum vei dori. E un inel dela marea zeiţa Kali, căreia toată India îi stă la picioare.

Eu pusei inelul cu safir pe degetul meu şi mâna mi-se lumină de o strălucire cum n'am mai văzut.

Oya îmi sări apoi de gât şi ţipă în urechile mele:

— Să mai vii pe aici, Zastra, căci are să-mi fie dor de tine.

Mă linse pe nas şi sări apoi în braţele maică-si.

Durga şi Oya dispărură apoi printre palisandri, împreună cu toate maimuţele, iar eu mă întorsei în oraşul meu.

Cel dintâiu lucru pe care îl făcui după aceea, când mă văzui în curtea casei părinteşti, fu să cer inelului cu piatră de safir, un lucru pe care niciunui băiat ca mine nu i-ar fi venit în minte.

— Inel cu safir, zisei eu, plimbă-mă prin stele!

Mă pomenii atunci, că o putere necunoscută mă ridică de pe locul meu și mă suie în cer. Pământul dispăru încetul cu încetul într'o mare de aer albastru. Stelele crescură, unele cât luna, altele cât roata morii, altele și mai mari, iar din nesfârșit răsăriră alte mii și mii de stele, care curgeau în jurul meu ca o ploaie minu-

nată de scântei. Trecui așa prin stelele Carului Mare, prin stelele Leilor, prin stelele Fecioarei și ale Șarpelui, prin lumina orbitoare a Lirei, prin pâcla căiei Laptelui, prin stelele Vulturului și ale Lebedei, înnecate în albul nesfârșit al căii acesteia fără sfârșit și fără fund și prin

alte sute şi mii de grămezi de globuri roşii, albe şi verzi, care ardeau ca nişte focuri nestinse, de când e lumea. Nici nu puteţi să bănuiţi voi, frumuseţea acestei vedenii care a trecut prin ochii mei, în noaptea aceea când am ajuns acasă, după ce dusesem pe Oya în pădure.

A doua zi de dimineaţă am spus inelului meu:

— Inel cu safir, vreau să mă duci în grădina Rajahului Afrid fiul lui Ahrat.

— Ştiam că în grădina aceasta regească nicio ţipenie de om strein nu putea călca, din pricina frumuseţilor ei neînchipuite, pe care nimeni nu trebuia să le pângărească cu privirea.

Era, în adevăr, o minune, o minune neîncăpută de mintea noastră, a micilor pământeni, o bogăţie de flori ne mai văzută, o risipă de frumuseţi strălucitoare. Nisip de aur pe alei, fântâni de agată şi de onix, pagode de fildeş cu caturi peste caturi, sticlind în soare ca argintul, talipi albaştri, smochini cu roade aurii, banani roşii, abanoşi înalţi cât cerul, cu trunchiuri înfăşurate în volbură de flori parfumate, iar în fundul grădinilor era palatul de marmură trandafirie, cu ferestrele în chenare de aur, picate cu mii de diamante, unde rajahul îşi avea zenana, haremurile lui fără număr.

— Inel cu safir, am zis eu atunci, fă-mă să fiu îmbrăcat cu cele mai frumoase haine!

Şi într'o clipă mă pomenii îmbrăcat în nişte

haine de nizam, albastre ca cerul, cusute cu râuri de fir şi încins cu un brâu argintiu, ce părea că curge în jurul meu ca o apă, cu un iatagan cu mâner de aur, agăţat în stânga şi cu un tarabuş roşu pe cap, înfăşurat într'un turban de mătase albastră ca şi hainele. Cine mă putea întrece în frumuseţe?

Cu inelul zeiţei Kali pe deget nu-mi era frică de nimeni. Inaintam cu paşii siguri spre palatele din fundul grădinii. Dar ochii mi-se opriră deodată speriaţi în faţa unei fete ca de doisprezece ani, care venea încet pe o alee ce se încrucişa cu drumul meu. Ea venea urmată de două roabe, din care una îi ţinea o umbrelă de mătase înflorată, iar alta îi făcea vânt şi o apăra de albine şi de musculiţe, cu o apărătoare de fulgi galbeni de pasărea raiului, legaţi în aur. Oh, Sarasvati! Zeiţă a toate ştiutoare, în vieaţa mea n'am putut să-mi închipui atâta frumuseţe într'un chip de fată!

Era Sarojini, fica Rajahului. Chipul ei era parcă de porţelan. Era albă şi roză ca o floare şi era îmbrăcată într'o rochie lungă de mătase în coloarea viorelelor de primăvară.

Eu mă oprii tremurând. Mă aşteptam să văd ieşind din vr'un tufiş, sau de după vreo statuie, un paznic fioros, cu iataganul ridicat spre mine. Sarojini păru uimită de ivirea mea neaşteptată. Dar hainele mele strălucitoare o făcură să nu-mi

zică nimic şi trecu liniştită şi senină pe poteca ei, înainte. Ah, Sarasvati, Sarasvati! Ce măiastră arătare! ce vis vrăjit!

Noaptea, în patul meu, după aceea n'o văzui decât pe mica mea Sarojini şi n'o visai în somnul meu decât pe ea. A doua zi spusei inelului:

— Inel cu safir, fă-mă să fiu îmbrăcat în haine şi mai frumoase de cât cele de *ieri* şi du-mă apoi în grădinile Rajahului Afrid!

Şi inelul mă îmbrăcă şi mă duse.

Grădina însă foia acuma de păzitori cu lănci ascuţite. Când mă zăriră, trei din ei se repeziră din trei părţi, să puie mâna pe mine. Eu însă pierii ca o nălucă din ochii lor, căci inelul cu safir nu mă lăsă şi mă aduse ca p'un fulg acasă.

Mă uitai atunci la mine şi mă văzui îmbrăcat în nişte haine de mătase vişinie, cu ceaprazuri de fir, cu brâu de fir încins şi cu iatagan aurit la şold.

— Inel cu safir, zisei eu, bănuind că mica Sarojini era de data aceasta în altă grădină a palatului, du-mă acolo, unde e fata Rajahului şi fă-mă s'o mai văd şi astăzi!

Un braţ nevăzut mă cuprinse atunci ca prin minune şi în câteva clipe fui într'o grădină de salcâmi pletoşi cu flori liliachii şi cu fântâni ce îşi aruncau apele în sus învârtindu-le în cercuri.

Frumoasa Sarojini ieşi dintr'un castel cu turnuri albastre, urmată de şase roabe şi trecu în-

făşurată peste umeri şi trup cu un sari alb, cusut cu flori de aur şi cu gâtul încărcat de un lanţ de mărgăritare albe. Chipul îi era parcă şi mai frumos ca ieri, iar un zâmbet îi aluneca dulce pe obrajii cei de porţelan şi pe gura ei mică şi roşie ca o cireaşă coaptă.

La vederea mea, roabele ei ţipară şi din castelul cu turnuri albastre ieşi o namilă de om cu barbă neagră şi îmbrăcat într'un veşmânt de mătase verde, mai uşor şi mai fin ca cel mai subţire văl făcut de mâna omenească. Era chiar Rajahul. I-se spusese că ieri fusese văzut cineva plimbându-se prin aleele grădinii şi acum umpluse locul de paznici, ca să mă prindă.

Eu avui atunci un gând. Să mă înfăţişez Rajahului. Ştiam doar bine, că inelul meu cu safir îmi stă de pază şi avui toată încrederea în el. Deci mă aplecai în faţa măriei sale, cu chipul cel mai umilit din lume şi îi vorbii apoi cu glas răsunător şi dulce:

— Luminate Rajah, soarele să te vadă şi să te ţie sub puterea lui. Eu sunt Zastra, din casta Gadim-Agarval şi viu cu sfială în faţa ta strălucită, înfruntând toate pericolele, să-ţi spun că mă încumet să fac orice pentru tine, numai să-mi dai pe fata ta de soţie.

Rajahul se uită la mine pe sub sprâncenele lui stufoase, mă măsură o clipă şi apoi îmi zise:

— Tu trebue să fii smintit de cap, băiete! Un Gadim Agarval să ia o fată de Rajah? Ha, ha! Copile! Iţi va sta trupul, mâine, înfipt în-

tr'o prăjină din mijlocul pieţii, ca să te vindeci pentru totdeauna de sminteala ta.

Eu zâmbii.

— Luminate Rajah, pune-mă la încercare!

El se uită la mine încruntat. Mă măsură cu ochii de sus până jos și de jos până sus, apoi zâmbi și-mi zise :

— Să-mi faci, dacă poți, un palat strălucit, în care fiica mea să poată să trăiască așa după cum nașterea și frumusețea ei cere. Iar când va fi gata, să vii și să vorbești cu mine. Acum fugi pe unde ai venit și scapă, dacă mai poți, de oamenii mei, care umplu toate grădinile din față și curțile din fund. Un Gadim Agarval se încumetă să calce, fără voia mea cărările acestor grădini ? Ei bine, Zastra, știu bine că peste câteva minute te vor aduce stâlcit în pumni și însângerat de suliți.

Eu mă înclinai până la pământ și pierii ca o vedenie.

Când mă văzui pe câmpiile de lângă casa părintească, începui să cânt. Eram fericit. Nimeni din toată lumea mea nu văzuse fața Rajahului și nici a fetii lui. Iar eu văzusem și fața bărboasă și încruntată a acestui om ciudat, făcut din carne de zeu și lăsat ca să domnească pământul și văzusem și chipul ceresc al fiicei lui, pe care o știam numai din nume. Mă schimbai în vechile mele sdrențe și umblai pe câmpie. Păsările cântau în ierburi și'n înaltul cerului, iar inima mea cânta cu ele dimpreună, pe când picioarele mă duceau înainte, mă duceau fericite, că duc cu ele pe acela care va fi în curând

soţul fermecătoarei fecioare cu faţa atât de albă şi de frumoasă, cum mintea mea nici nu putuse închipui.

Stătui apoi pe o piatră, la răscrucea unui drum şi căutai să mă gândesc mai bine la vorbele Rajahului. Apoi îi spusei inelului:

— Inel cu safir, fă-mi un palat ca o pagodă, cu douăsprezece caturi şi cu douăzeci şi două de turnuri, cari să se ridice deasupra palatului cu încă şase caturi. Să fie totul de aur, de cristal, de diamant, de fildeş, de sidef şi de argint. Şi să aibă ferestrele în chenare de smaralde, scările de marmură galbenă, figuri de Zei pe laturile uşilor, bogăţie de covoare înăuntru, cum nu s'a mai văzut şi nu s'a mai auzit. Boi şi zebuşi de argint la scări şi lei de aur la porţi.

Eram parcă, năuc. Aşa vorbeam de aiurit. Dar tot ce spusesem din capul meu de copil, văzui deodată că s'a înfăptuit. In faţa mea se înălţase acum un palat minunat. Soarele parcă locuia în el, aşa strălucea din toate părţile. Eu căzui la pământ cu capul în ţărână şi mă rugai Zeiţei Kali şi Zeiţei Durga şi ridicai apoi fruntea şi mă repezii în palat. Mă urcai pe scări, privii pe ferestre. O minune peste tot, o minune a zeilor, o minune căzută din cer, iar eu stăpânul acestei minuni minunate. Yzori şi tu Mira, staţi ceva mai departe. Nu îmi pângăriţi apropierea. Nu trebue să-mi răsuflaţi aerul. Mă puteţi auzi

şi de acolo. Ah, uitaţi-vă la lună, cum s'a ridicat! Parcă e de aur toată şi luminoasă ca şi palatul meu de atunci.

— Inel cu safir, zisei eu, du-mă cu palatul meu pe munţii Himalayei!

Şi inelul mă duse.

Mă suii atunci într'unul din turnurile de pagodă ale palatului meu şi ieşii pe balconul ce înconjura turnul. Niciodată n'am să uit priveliştea măreaţă ce avui dejur-împrejurul meu. Castelul se înfipsese în nişte stânci uriaşe, că parcă era zidit pe ele. Molifţi bătrâni umbreau ferestrele într'o parte. O vale nesfârşită se prăvălea prăpăstioasă în partea cealaltă şi se lărgea spre fund cu păduri întunecoase de brazi, cu poieni verzi şi cu pâraie argintii, ca să se înalţe apoi în felurite chipuri de munţi înspăimântători, cu coamele tăind norii, spintecând văzduhurile, iar cu vârfurile îmbrăcate în glugi de zăpadă veşnică. Aerul era îngheţat şi pătrunzător. El intra în plămâni şi în sânge, răcorea inima, destuneca ochii, desnoda puterile.

Cerui apoi inelului meu haine de fir de argint şi de mătase albă, încălţăminte de argint, un brâu dintr'un şirag de mărgăritare şi topaze, care să mă înfăşoare de mai multe ori şi un tarbuş alb, peste care legai un turban de mătase albă sclipitoare şi înfipsei în mijlocul lui un ac de aur cu un cap de briliant mare cât o nucă.

Solul lui Brahma, de ar fi coborît pe pământ şi n'ar fi fost mai frumos ca mine.

Cerui apoi o cutie cu odoare şi pietre scumpe pentru mireasa mea. Şi văzui pe dată în faţa ochilor mei o bisactea de aur încrustată cu diamante, cu crisopraze şi rubine şi deschizând-o dădui de o adevărată comoară de mărgele scumpe şi de găteli femeieşti, cum numai Zeiţa Kali putea să născocească.

Şi iarăşi trecu o noapte. Dar o noapte fericită de doruri.

Ieşii într'un balcon şi ascultai murmurul apelor ce curgeau din spatele castelului şi se vărsau în spume spre prăpăstii. Luna strălucea pe cer, poleind culmile şi făcând să scânteieze vârfurile cele albe ale munţilor.

Molifţii şi brazii împrăştiau în vânt mirosul de umbră şi de răşină. Iar gândurile mele toate erau îndreptate numai spre Sarojini, spre tânăra şi frumoasa Sarojini, fata Rajahului Afrid din Nepal.

In zorii zilei cerui inelului cu safir;

— Du-mă cu palatul meu în coasta grădinilor Rajahului şi înconjoară-mi palatul cu cele mai frumoase şi mai minunate grădini! Să am turnuri de porţelan înalte cu statui deasupra lor, să am basinuri de marmură, fântâni de aur, alee cu nisip de diamant, flori ne mai văzute, copaci măreţi cu coroane parfumate şi pagode mici cu

Zei de aur ascunse între portocali înfloriţi, între lipani, castani albaştri şi trandafiri violeţi!

Şi inelul făcu minunea.

Când se deşteptă Sarojini şi privi din odaia ei pe fereastră, văzu cele douăzeci şi două de turnuri ale palatului meu, ca zeci de pagode strălucind ca soarele în mijlocul unei grădini nesfârşite, iar pe mine mă zări în josul ferestrei ei, stând liniştit pe o bancă, la adăpostul unui plop alb.

Eu o văzui şi o salutai, aplecându-mă până la pământ, iar ea îmi zâmbi roşindu-se, fără să se mişte din fereastră. Inţelesei prin aceasta că şi ea mă vrea. Şi de ce nu m'ar fi vrut? Eram tânăr, eram frumos, străluceam în hainele mele, o iubeam şi aceasta se vedea bine după felul cum mă purtasem. Pe deasupra îndeplinisem şi porunca Rajahului, căci făcusem pentru fiica lui un palat strălucit, în care să trăiască, aşa după cum naşterea şi frumuseţea ei cereau.

— Frumoasa mea prinţesă, îi zisei eu neştiind prea bine cum trebue să-i spui, priveşte te rog, palatul ce ţi-am făcut! E tot ce poate să fie mai frumos în lumea aceasta. I-am făcut în jurul lui şi o grădină şi pot, oricând vei vrea, să-l strămut în altă parte a pământului, aşa cum l'am strămutat, în noaptea aceasta, aici. Orice voinţă, orice dor şi orice gând, prinţesă, îţi voi

îndep'ini. Vei fi cea mai fericită ființă din India, dacă vei voi să fii soția mea.

In clipa aceea răsunară trâmbițele și tobele ceea ce însemna că Rajahul iese din palat. Sarojini îmi făcu semn și dispăru din fereastră. Eu mă întorsei spre ușa cea mare din mijlocul palatului și văzui un șir întreg de oameni ieșind. Erau întâi trâmbițeșii și toboșarii, apoi două rânduri rare de sulițari, apoi Rajahul și după el o droaie întreagă de sfetnici și de curteni, așa că peste câteva minute se umplu locul de mulțimea lor. Ieșirea aceasta maiestoasă și sărbătorească mă înmărmuri. Făcui câțiva pași în lături și așteptai sfios.

Rajahul mă zări și opri cu un gest toată lumea pe loc.

— Pui de bufniță, îmi zise el, iar pe aici?

— Luminate și prea lăudate Rajah, îi răspunsei eu cu glasul tremurând, voia ți-am împlinit-o. Am făcut în noaptea aceasta palatul care se vede acolo. Are douăsprezece caturi și douăzeci și două de turnuri. E durat numai din aur, din cristal, din diamant, din fildeș, din sidef, din argint și pietre scumpe. Rajahul mă privi mânios, dar ridică ochii spre partea ce-i arătesem și zări turnurile de pagodă ce păreau făcute din focul soarelui însuși.

— Olu cabeca! Tu ai făcut asta? întrebă el minunându-se.

— Eu, prea strălucite Rajah! Tot ce se vede acolo, am făcut pentru fiica ta, luminata Prinţesă Sarojini.

Rajahul dădu din cap cu neîncredere şi mă privi lung de sus până jos ca şi când ar fi vrut să înţeleagă, ce fel de fiinţă sunt.

Eu adăogai:

— In palat nu e nimeni, luminate. Cheia lui o pun la picioarele tale slăvite, ca atunci când înălţimea ta va voi, să poată să vadă această minune.

Un sfetnic se apropie şi luă cheia. Cortejul trecu apoi înainte, iar eu rămăsei pe loc. Rajahul îmi făcuse hatârul, să mă lase să trăiesc şi nu puse să-mi taie capul, cum s'ar fi cuvenit oricui ar fi îndrăznit să-i calce în curte, fără voie. Inima îmi bătea. Nu ştiam ce trebue să fac. Să dispar din grădină şi să viu peste câteva zile, sau să cer inelului meu cu safir să mă ducă în camera fetii?

Inima îmi da brânci să fac numaidecât acest lucru, dar socotii, că femeile ce sunt întotdeauna cu Sarojini, vor spune Rajahului, că am fost sus şi-l voi întărîta de moarte împotriva mea. Deci făcui câţiva paşi şi pierii.

Trei zile după aceea fui în cea mai nelămurită stare. Ca să uit nerăbdarea ce-mi ardea în suflet, cerui inelului să-mi facă o corabie, cu care să plutesc pe mare. Mă văzui atunci în-

tr'o corabie largă şi lungă cu douăzeci de corăbieri negri ca tăciunele. Aceştia cântau toată vremea, unii ţinând cârma, alţii îndreptând pânzele, alţii făcând de mâncare.

Marea îmi plăcu mult, în largul ei. Ea îşi schimba coloarea la fiecare ceas. Era când albă ca un lac fără liman, când de un albastru deschis ca ochii moabiţilor, când închisă ca cerul de vară. Iar spre seară trecea prin toate feţele, viorie, ruginită, însângerată, galbenă ca lămâia sau ca rodul nămrazelor, verzie ca mătasea de Gurkha, verde ca smaraldul chinezesc, sau neagră ca fundul nopţii fără lună.

In ziua următoare am cerut inelului, să-mi dea cea mai frumoasă trăsură din lume, care să mă plimbe prin Benares, oraşul templelor şi pagodelor. Şi adevărat că în ziua aceea m'am plimbat prin Benares, până departe, pe malul Gangelui, într'o caleaşcă de maharajah poleită şi incrustată cu ametiste şi olmaze şi trasă de şase cai, albi ca spuma.

Mii de copii hinduşi şi de haimanale de uliţă pe jumătate goi, mergeau înainte, pe laturile şi în urma trăsurii mele, chiuind de bucurie, până când caleaşca a ieşit din oraş şi s'a depărtat cu totul în câmpie.

O zi mă mai despărţea acum, de aceea în care hotărîsem să mă duc la Rajah. Gândul că ar putea să nu-mi dea pe Sarojini, mă mânca

de moarte. Ca să-mi treacă, cerui inelului meu, să mă ducă în faţa celui mai iscusit om în ale ştiinţii şi învăţăturii.

Şi inelul mă duse şi mă lăsă în curtea fachirului Yogi Kama, cel mai învăţat om din Hindustan. Acesta purta o haină albastră cu stele

de fir şi o tichie ţuguiată pe cap. Când mă văzu, fără să mai mă întrebe ceva, el mă privi în ochi până în fundul fiinţei mele şi îmi spuse dintr'odată, de ce am venit la el.

Eu mă minunai, bine înţeles şi îl ascultai până la sfârşit. Imi spuse că am călcat poruncile

Rajahului şi i-am murdărit grădinile cu pasul meu, că am văzut pe fiica lui, care este cea mai frumoasă ființă din India, că ea m'a plăcut şi că mă doreşte, dar că Rajahul, ca să mă îndepărteze, mi-a cerut să-i fac un lucru cu neputință. A ştiut apoi să-mi spună, că eu am făcut Rajahului tot ce mi-a cerut şi încă ceva mai frumos şi mai minunat decât orice închipuire. Mai adăogă apoi că vieaţa mea se întinde ca un fir de aur până la mijlocul ei, că se înnegreşte ceva mai departe şi că spre sfârşit se face de foc, ceea ce înseamnă că voi deveni şi eu un mare fachir, căci fachirii au sufletul de foc.

Ca să-l mulţumesc, cerui inelului meu în şoaptă, o pungă de bani şi când o simţii îngreunându-mi mâna, o întinsei lui Yogi Kama. El o desfăcu şi când văzu că în ea e numai aur, îmi dărui această carte sfântă, din care am citit şi azi, până 'a înnoptat. E *Sacta Tantra*.

Când plecai, îmi veni în minte ce-mi spusese fachirul,

Firul de aur de care îmi vorbise, săpă adânc în inima mea de copil şi cele mai frumoase nădejdi prinseră rădăcină în mine.

A doua zi păşii cu sufletul liniştit şi plin de îndrăzneală, în grădinile Rajahului. De data asta gărzile se aşezară în rând şi mă salutară, iar eu îmbrăcat în alb şi în argint de sus până jos, văzui de departe, cum Rajahul, cu Sarojini

de mână, coboară treptele palatului şi ies în întâmpinarea mea.

Ah, Yzori, Yzori! Ce ştii tu din toate astea? Şi tu Mira! Voi sunteţi ciori. Sunteţi şacali sălbatici. In pădure la voi, nu sunt Rajahi şi nizami şi nababi. Cum să spui şi să-i lămureşti orbului, că lumea e albă, că trandafirii sunt roşii şi că smaraldele sunt verzi şi strălucitoare, când el nu a văzut niciodată colorile? Cum să vă spun eu măreţia meselor, la care am fost poftit? frumuseţea cântecelor, pe care muzicile măiastre le-au cântat din fel de fel de lăute, de cobuze, de fluiere lungi, de trâmbiţe şi de tobe? şi strălucirea odăilor, în care trăia Rajahul? Dar minunăţia nunţii? Hainele maharajahilor şi nizamilor, care erau numai scânteiri de pietre scumpe şi rochile femeilor dela curţile lor, care veniseră să vadă pe Sarojini mireasă şi să asculte rugăciunile cele frumoase din Veda. In vieaţa ta, Mira, n'ai să vezi o astfel de rochie, cum a purtat Sarojini la nunta ei. Soarele cum străluceşte pe cer, aşa strălucea şi rochia acestei prinţese frumoase, curgând ca o apă de diamante după ea.

Să vă mai spun că am fost fericit? Să vă mai spun că palatul nostru, cu douăzeci şi două de turnuri de pagodă, avea în el pe cei mai îndrăgiţi oameni din lume? Să vă mai spun că zilele şi lunile treceau pe lângă noi, fără să le

simţim? că nu mai ştiam când e noapte şi când e zi? că nu se mai sfârşeau sărbătorile din acest palat? De ce să vă mai spun toate astea?

Am să vă spun numai, că după vreo doi ani de fericire, mi-adusei aminte că inelul meu cu safir poate să-mi mai dea şi alte bucurii şi îi cerui, să mă poarte în lume. Ii cerui să mă ducă în cetăţile cele mari din apus. Imi plimbai paşii în Persia, în Iudeia, în Arabia şi în Egipt văzui apele de argint ale Tigrului şi cele de aur ale Eufratului, văzui apa cea verde a Nilului, care este cel mai frumos râu ce curge pe pământ, văzui ţara gazelelor şi pustiurile cu leoparzi şi pantere şi ţările cu oameni negri şi cetăţile cele mari din ţările cu oameni albi. Dar în toate aceste plimbări ale mele m'am dus, cum e lesne de înţeles, singur, lăsând pe Sarojini în palatul nostru strălucit din ţara Nepalului, sub munţii cei albi şi albaştri ai Himalayei N'ar fi intrat în capul meu gândul că aş putea face altfel, căci de mic copil auzisem de învăţăturile lui Karma, care spun omului: „Poţi să faci ce vrei. Dacă voinţa ta îţi arată un drum, alege-l!“ Nu m'am gândit însă, decât la mine. Am înţeles prea târziu că sufletul femeii e tot aşa de gingaş ca şi al nostru şi că lipsa mea îndelungată de acasă, poate naşte în sufletul ei îndoială şi amărăciune, iar mai târziu ură şi răzbunare. Imi închipuiam că femeia trebue să

fie numai roabă şi supusă voinţii bărbatului şi că singura fericire ce poate gusta e numai aceea, care vine dela soţul ei. Sarojini m'a aşteptat cu drag multă vreme. M'a dorit şi m'a visat de câte ori lipseam prea mult, dar toate acestea până într'o zi, când a început să se întrebe: care poate să fie pricina plecărilor mele? Femeile care o înconjurau, roabele şi prietenele îi spuseră, că s'ar putea ca lipsurile mele să fie şi din cauza altei femei. Aceasta a fost destul, ca în mintea ei să se aprindă ura împotriva mea.

Un afgan, pe care îl pusesem mai mare peste grădinile mele încredinţându-i îngrijirea lor, un bărbat închis la faţă, dar tânăr şi frumos, atrăsese luarea-amintea scumpei mele soţii. Ea întârzie de câteva ori în grădină, singură, în tovărăşia lui, alte ori îi ceru să-i aducă sus mănunchiuri mari de flori, cu care îi plăcea să împodobească odăile, iar în urmă îi ceru să-i facă un chioşc într'un fund îndepărtat de grădină, pe care săl impresoare cu cele mai frumoase flori pe care el le cunoaşte. Şi aici, în acest chioşc pe care afganul îl făcuse în adevăr cum nu se poate mai minunat, venea adesea Sarojini, serile, ca să admire până târziu albastrul cel închis şi adânc al cerului şi strălucirea de foc a lunei. Iar când eu mă întorceam din lungile mele plimbări prin ţara faraonilor, cu ochii plini de vedeniile neînchipuit de frumoase ale apelor cele

albe de pe Bahr-el-Abiad, sau al celor de azur de pe Bahr-el-Azrah, ce veneau din Abisinia, Sarojini a mea era schimbată, plictisită şi mereu doritoare de singurătate. Târziu am înţeles eu taina acestei plictiseli şi dorinţi de singurătate, căci tinereţea mea, plină de dragoste pentru ea, era oarbă şi, în aprinderea mea, eu nu vedeam că fericirea mea fugise din această strălucită locuinţă.

Intr'o noapte Sarojini se linguşi pe lângă mine şi mă întrebă :

— Spune-mi, Zastra, unde îţi ţii tu puterea? căci eu ştiu că toţi vitejii, ca şi fachirii îşi au puterea într'un lucru pe care îl ascund.

Eu căutai să mă fac că nu înţeleg. Dar ea nu se lăsă.

— Palatul acesta l'ai făcut într'o noapte. Ai trecut prin grădinile noastre, unde mişunau fel de fel de paznici puşi să te taie ca pe un miel, sau ca pe o capră pusă pe altar şi nimeni nu te-a putut prinde. Ai pierit din ochii lor ca o muscă. Astfel de fapte sunt de viteaz şi tatăl meu a recunoscut acest lucru şi d'asta m'a şi dat după tine. Spune-mi, frumosul meu, în ce îţi stă puterea?

Măgulit că îmi recunoaşte darul, mă hotărîi, într'o dimineaţă, să-i împlinesc orice dorinţă îmi va cere. Dar ea nu putu şi nu ştiu ce să-mi ceară. Atunci cerui eu inelului meu, în

ascuns, să strămute palatul pe culmile Himalayei, acolo unde mai fusese odată. Mirarea ce o cuprinse de data aceasta pe frumoasa mea soţie, văzând cât era de mare puterea mea, nu v'o mai spun. Destul că această mirare o întări şi mai mult în hotărîrea ei, de a mă linguşi, până îmi va putea smulge cuvântul.

— Iubitul meu Zastra! Marele meu viteaz! Spune-mi, dragule, în ce îţi stă puterea?

Eu râsei şi îi spusei că n'am niciun lucru ascuns, cum credea ea şi că puterea o am din naştere. Iar ca să mă creadă, îi făcui altă minune. Cerui, în ascuns, inelului meu cu safir, să strămute palatul în deşertul Rajputana, în altă parte a ţării.

— Uită-te pe fereastră! îi spusei eu apoi.

Ea deschise fereastra şi se uită. Măreţia deşertului îi lua ochii. O astfel de priveliştе încă nu mai văzuse. Mănunchiuri de palmieri şi cocos de jur împrejurul palatului, cactuşi înalţi şi înfloriţi, răzoare de iarbă grasă, flori ce se ridicau până la ferestrele noastre, iar mai încolo nisipurile se întindeau trandafirii şi aurii în depărtare, jucau în dogoarea soarelui şi răsfrângeau ca o oglindă munţii de piatră roşie şi razele cele verzi din zare.

Era o panoramă neobişnuită, care se acoperea ca sub un clopot de sticlă uriaş cu un cer de

azur, de o albăstrime curată şi strălucitoare ca o mătase sau ca un vis.

— Spune-mi, draga mea, Sarojini, zisei eu atunci, dacă nu eşti fericită cu mine.

Ea tăcu şi se jucă cu degetele mele, pe când eu mă topeam de dragul ei.

Trei zile ţinui palatul acolo în deşert şi încă trei zile fui fericit. Nu se născuse încă în sufletul meu credinţa despre zădărnicia vieţii. Totul era în ochii mei albastru şi trandafiriu. Zădărnicia vieţii o simţii însă, după ce spusei într'o zi, frumoasei mele soţii taina inelului meu, la umbra unui palmier, unde îmi plăcu, în ziua aceea, să mă culc alături de Sarojini, în aerul cel tare al deşertului şi după un somn adânc, când mă pomenii că-mi lipseşte de pe deget acest dar al zeiţei Durga.

Oh, Brahma, zidítor al lumii! şi tu zeule Meşendar! şi tu Parasvati! şi tu Zaratustra, profetule! şi voiu toţi Zeii, care daţi lumina şi binele şi răul pe pământ! N'a fost pentru mine o zi mai groaznică decât aceea în care m'am văzut fără podoaba, care era sfânta mea putere şi fericire pe această lume!

Unde să mă duc şi ce să fac?

Sarojini, făcându-se stăpâna inelului meu cu safir, ceru acestuia să o ducă, cu palat cu tot şi chiar cu afganul, ce-i îngrijea de grădini, tocmai în marginea cetăţii Agra, lăsându-mă pe

pe mine în deşertul Rajputanei, să discut cu leoparzii şi cu panterele, învăţăturile Upanişadelor şi să cuget mai adânc că El, cel veşnic şi de pretutindeni, este şi în mine şi că eu, acesta, micul şi neînsemnatul pe pământ, va fi să mă prefac într'o zi, în marele Tot al lumei, care este acelaş lucru cu El, Cel mare.

II

— Zastra, zise Yzori, bunule bătrân, te-ai bucurat în lumea aceasta de multe, dar ai şi suferit. Şi pentru asta ai atâta înţelepciune în capul tău.

— Noi, adăogă Mira, suntem mai proşti. Ne ţinem numai de învăţăturile lui Karma, care a zis că omul este liber.

— Şi ce a urmat pe urmă? întrebă Yzori.

— Priviţi luna, cât s'a ridicat dela pământ, de când vă vorbesc. Tot astfel am simţit că se ridică şi sângele răzbunării în vinele mele, pe când stam şi cugetam la sufletul femeii schimbătoare.

M'am gândit să mă duc să caut, în pădurile diin munţii Shandragirilor, pe micul meu Oya, pe care îl crescusem şi de care mi-se făcuse un dor grozav. Dar cât drum era de acolo, din deşertul Rajputana şi până în Shandragiri? Luni de zile mi-am sângerat tălpile, prin pustiurile nesfârşite şi prin câmpiile Indiilor, mâncând

doar ce căpătam, prin satele sărace ale țării și scrântindu-mi limba, să mă înțeleg cu oamenii, care vorbeau în fiecare parte, altă limbă, până am ajuns.

Răcoarea dulce a palisandrilor îmi mângâie puțin sufletul. Sorbeam cu nesațiu parfumul lor și umblam de zece zile prin uriașa și nesfârșita pădure a Shandragirilor, uitându-mă prin toate ramurile copacilor, doar-doar voi vedea undeva vreo maimuță, când deodată văzui, în sfârșit, cocoțat pe o cracă deasupra mea, un maimuțoi bătrân, cu fire albe în barbă și cu o coadă lungă, vărgată, pe care o mișca încovrigând-o mereu în sus și în jos.

— Frumosule, zisei eu ca să fiu cuviincios cu bătrânul maimuțoi, nu te supăra te rog, dar vreau să știu, unde e Oya, fiul Zeiței Durga?

— Hu! Hoi! Huei! Iup! zise maimuța.

Voi ați înțeles? Nici eu. Ce să fac atunci? Mă gândii puțin. De sigur că maimuțoiul nu știe, că eu i-am pus numele Oya, acelui pui de zeiță.

— Dar Durga unde e? întrebai apoi din nou.

— Ha! Hu! răspunse el.

— Durga, Durga! stăruii eu.

Maimuțoiul atunci silabisi, frângându-și junghietura limbii, ca să poată rosti:

— Ka-raks-he-tra! Ka-raks-he-tra!

Apoi râse sughițând cu glas de bufniță:

— Hu, hu, hu!..

— Karakschetra? întrebai eu.

— Ha, hu!

Inţelesei că Zeiţa Durga se mutase în pădurile Karakshetra. Dar unde erau acele păduri? Oh, Parasvati! Parasvati! Şi tu Mahadeo! Tocmai în celălalt capăt al ţării! Să încerc să mă duc? Dar dacă maimuţoiul a vrut să zică altceva? După o lungă odihnă am plecat. Am mai întâlnit o maimuţă, una tânără, cu ochii galbeni, cu dinţii jimbaţi, şi cu urechile ciulite. Am întrebat-o şi pe ea şi mi-a răspuns la fel. Atunci mi-am făcut, dintr'o ramură de palisandru verde, un ciomag şi am plecat cu inimă la drum. Nu ştiu, drept vă spun, câţi fii ai Indiei au făcut prin această ţară nesfârşită, atâta drum ca mine, eu care puteam mai înainte să mă strămut, când vream şi unde vream, numai cu o vorbă pe care o şopteam inelului meu.

Pădurile Karakshetra sunt nişte sălbătăciuni îngrozitoare. Piciorul omului încă n'a pătruns în ele şi încă multă vreme n'o să mai pătrundă. Singurul care s'a încumetat să răzbată în inima lor, făcându-mi cale prin buruieni puturoase, mai înalte decât mine, printre ciuperci otrăvite şi băloase, prin buturugi şi putregaiuri, prin stânci şi povârnişuri, prin rugi ghimpoşi şi agăţători de fel de fel de plante, prin şerpi veninoşi şi şopârle fără număr, am fost eu.

De data asta, ştiu bine, că nu mai era dorul de Oya, care mă făcea să-mi zgârii mereu obrajii prin mărăcinişuri şi bălării, ci dorul de răzbunare împotriva necredincioasei mele soţii şi dragul ce-l purtam inelului meu, pe care nădăjduiam să mi-l găsesc cu ajutorul marei Zeiţe Durga.

Dar Durga care ştie toate, înţelese păsul meu prin frunzarele pădurii şi îmi ieşi înainte. Mă pomenii cu ea pe o cracă lângă mine. Eu îmi plecai genunchii şi mă încovoiai până îmi lipii fruntea de jos, înghimpându-mi ochii prin mărăcini. Simţii inima iarăşi bătându-mi cu putere.

— Zeiţă Durga! mă văitai eu. Iubita mea soţie mi-a furat inelul, pe care mi-l'ai dăruit. Ce să fac? Ajută-mă să-l găsesc.

Durga mă privi, cu ochii ei galbeni, aşa de tare, încât simţii privirile ei înţepându-mă în faţă şi în piept. Stătui însă ca o stâncă de piatră, fără să mă clintesc.

— Zastra! îmi zise ea apoi, dar aşa de tare, că era să-mi spargă urechile. Dulu, sau cum îi zici tu, Oya, va veni să te ajute, să-ţi găseşti inelul. Dar nu-l mai pierde, căci a doua oară nu te mai ajut.

— Iţi mulţumesc, Zeiţă Durga. Iţi voi face în oraşul meu de naştere, un templu în numele tău, care să fie cel mai frumos din câte s'au

făcut pentru tine pe pământul Industanului și care să aibă, la intrare, chipul tău sfânt, făcut în argint și în aur, pus pentru credincioșii tăi, ca să se prosterne în fața ta și să te preamărească pentru puterea-ți înfricoșetoare. Afară de asta voi tăia pe altarul tău o mie de miei și o mie de iezi, pentru ca mirosul sângelui lor venind până la tine, să fie un semn umil din partea mea, că mă gândesc la tine veșnic.

Durga făcu semn unei maimuțe strâmbe, ce sta gheboșită în dosul ei și se scărpina, iar aceasta trase de două ori câte o fluerătură de vuiră toate vâlcelele și viroagele pădurii. După câteva clipe văzui și pe Oya, venind în sărituri de pe un pom pe altul. Nu vă mai spun bu-

curia maimuţoiului, care ţopăi pe umărul meu şi mă trase de păr ţipându-mi în urechi;

— Zastra! Ţi-ai adus aminte de mine? O, Zastra urâtul! Zastra somnurosul! Ce mai faci tu, cămilă proastă? Unde mai stai?

Marea zeiţă Durga spuse lui Oya câteva cuvinte, pe care eu nu le înţelesei, un fel de „hahu! he-he! hui-hi-he! Aia-a-a! a-a-u!“ Şi Oya al meu jucă de bucurie pe umerii mei, gata să mă dărâme, căci se făcuse greu, şi-mi spuse:

— Hai, Zastra, să mergem!

Durga dispăru dintr'o privire, iar noi plecarăm.

Când ajunserăm afară din pădure, Oya se uită la mine speriat şi-mi zise:

— Dar tu crezi, că o să mergem aşa, cum ai venit tu, rupându-ţi picioarele şi făcând luni de zile întregi pe cale?

— Dar cum? îl întrebai eu.

— Şi apoi, unde vrei să mergem? Unde este ascunsă Sarojini asta a ta? Să colindăm India în lung şi 'n lat, o sută de ani, ca s'o găsim?

— Dar cum? întrebai eu din nou căscând ochii la maimuţoiul meu,

Oya scuipă atunci în palmă o pietricică verde din gură şi-i spuse:

— Ho. hi-no! Sarojini ho-ha-hu!

Dar până să bag eu de seamă ce a zis, mă pomenii în faţa palatului meu cel strălucit, cu

douăzeci și două de pagode de aur și cristal.

— Oya! Palatul meu! mă pomenii că strig.

Dar Oya îmi făcu semn să tac și să ne urcăm sus.

La al doisprezecelea cat, unde știam că-i place ei să doarmă, găsirăm ușa încuiată. Noi însă intrarăm prin balcon, căci ferestrele erau des-

chise. Călcarăm tiptil și o văzurăm dormind într'un pat alb ca zăpada.

Ah, pui de papagal! Cât era de frumoasă această Sarojini! Pui de pui de papagal albastru Și cât o iubisem! Mă apropiai de ea. Pe mână îi strălucea ca soarele inelul meu cu safir.

— Oya! şoptii eu. Stai de pază, căci eu i-l scot.

Maimuţoiul se urcă pe un scaun de mătase, urmărindu-mă ce fac, iar eu întinsei mâna îi apucai inelul şi i-l scosei atât de uşor, că ea nu simţi nimic.

Ah, ah, ah! Pui de crocodil! Dar ce credeai tu? Pui de pui de crocodil! Vieaţa e frumoasă! Dar nu trebue să-ţi baţi joc de ea, căci se întoarce spre tine şi te pedepseşte!

Acum inelul era al meu. Ieşii cu Oya afară şi merserăm tăcuţi până ieşirăm din grădinile palatului.

— Inel cu safir, spusei eu apoi, du palatul meu cu tot ce e în el în al şaselea cer şi lasă-l agăţat acolo. Oya! vrei să mergi cu mine, să petreci?

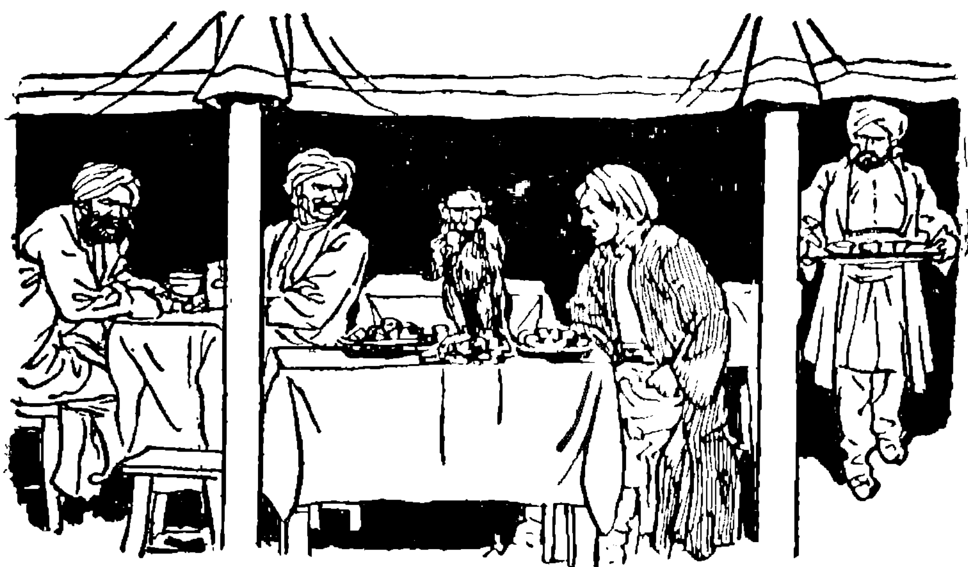
— Ha, ha! râse Oya. Cum să nu merg?

Palatul, în timpul acesta, dispăru cu grădini cu tot.

Eram în marginea cetăţii Agra. Intrarăm în cetate şi merserăm unde văzurăm cu ochii. Mii de oameni ne încrucişară din toate părţile, patani, siki, bengalezi, punjabi, malabari, kasadari, fel de fel de lume, bărbaţi şi femei, bătrâni şi tineri, bogaţi şi săraci, veneau şi se duceau ca furnicile încoace şi încolo, fără să se sinchisească de noi.

Când simţirăm că am obosit bine, ne oprirăm.

Eram tocmai în dreptul unui han. Acolo, hangiul avea scoase, în fața ospătăriei, câteva mese. Ne așezarăm amândoi, iar eu cerui ce avea mai bun de mâncare. Oya era fericit. Niciodată, în vieața lui, nu stătuse la o astfel de masă. Mâncă și el ca și mine, sagu, supati de mazăre, pilaf de orez și piersici. Dar plescăi din limbă, de

plăcere, când înfulică din sagu, sări pe masă și plesni din coadă, când văzu supati-ul de mazăre, îl mestecă cu degetul, se umplu pe bot, se șterse pe hainele mele și dădu din mâini ca un disperat când îl fripse pilaful, scuipând și înjurând în limba lui:

— Hai-hi-hu! țu-țu-hu! u! u! u!

La urmă urlă de bucurie, când văzu piersicile,

Se repezi peste ele şi le mâncă pe toate, mie oprindu-mi numai una, şi asta cu o repeziciunc şi cu nişte schime aşa de caraghioase, că se strânseră împrejurul nostru o mulţime de calici. Oya le aruncă oasele şi toate resturile de mâncare de pe masă, iar eu le aruncai câţiva gologani de aramă şi-i gonii.

O vânzătoare de flori, o biată rioa, sdrenţăroasă, veni să-i cumpăr flori. Ea scoborî de pe cap un coş mare, plin cu cele mai frumoase flori ce cresc în grădinile Agrei, de pe malul Gangelui. Eu băgai de seamă că rioa avea cei mai frumoşi ochi negri şi un păr negru şi lucios, ce se vedea legat cu o basma galbenă. De nara stângă avea atârnat un inel cu peruzea albastră mincinoasă, iar când râdea, arăta două şiruri de dinţi albi ca nişte mărgăritare. Trupul îi era svelt şi plin. Era înaltă, iar mişcările îi erau atât de graţioase, că parcă era o femeie de castă mare.

— Cum te chiamă? o întrebai eu.

— Sitta, îmi răspunse ea cu un zâmbet trist.

— Ascultă Sitta, îţi cumpăr toate florile şi îţi dau pe ele zece rupii de aur. E destul?

— Şahib! răspunse ea. Nu merit atâţia bani pentru un braţ de buruieni ca astea!

— Nu ţi-am dat mult, răspunsei eu, şi-ţi mai dau de două ori atâta, dacă vei şti să-mi ghiceşti viitorul.

Vânzătoarea de flori scoase o scoică de mare din sân, şopti în ea câteva vorbe în limba urdu, pe care numai ea o ştia şi îmi spuse:

— Şahib! Mare eşti şi luminat eşti. Stai la masă numai cu nizami şi cu nababi. Ţi-e calea numai lapte de flori şi miere de stupi, dar tare eşti supărat pentru o crăiasă. Să fie o fată de rajah? sau de maharajah? Tare ţi-i sufletul negru din pricina ei. Ai aruncat-o departe, unde minte de om nu se poate apropia. Dar nu e bine, şahib! Du-te şi o ia înapoi. Iart-o! Şi fii al ei, căci nu e o inimă rea. E o bunătate de aur şi o înţelepciune, cum nu se întâlneşte printre femei.

— Bine Sitta, îi răspunsei eu, dar n'a fost credincioasă.

— Fiecare om, zise ea, are în vieaţa lui, cel puţin câteva ceasuri, care sunt ale păcatului. Dinţii lui Siva, sau ai lui Ganesh, au muşcat din carnea ei. Şi tu, şahib, ştii că femeia muşcată de Zei totdeauna greşeşte împotriva bărbatului ei. Dar totdeauna se pocăeşte şi după aceea, şi mai mult se face a lui, cu toată inima ei. Ascultă-mă, şahib! In faţa lui Brahma mult mai păcătos este acela care nu vrea să ierte păcatul femeii lui, decât femeia care a greşit, căci aceasta s'a pocăit.

— Ia-ţi rupiile ce ţi-am făgăduit! Uite-le,

Sitta, şi fugi! Tu eşti cea mai proastă fiinţă, pe care am văzut-o! Hai, lasă-mă în pace!

Florăreasa plecă tristă, că nu am crezut-o, deşi putea să se bucure pentru cele treizeci de monede de aur ce-i aruncasem.

— Oya, zisei apoi, hai să plecăm de aici!

Eu nu băgasem de seamă, că în Agra era zi de târg. Dar forfoteala lumii, căruţele dela ţară, îmbulzeala, din ce în ce mai mare, de tot felul de oameni, mă făcu să înţeleg. Şi fui bucuros. O mulţime de dobi şi de biste se frecau de mine cu coşurile lor, bătrâni kshatriaşi şi yogi pleşuvi cu ochelari pe nas, femei swipere cu barişuri albastre sau galbene pe cap, mashuzi închişi la faţă şi zdrenţăroşi, vaziri călări cu flinta pe umeri şi cu brâul plin de cuţite, mahraţi şi baluciţi gălăgioşi se izbeau unii de alţii, se frecau fără să se bage de seamă, fiecare căutându-şi de drumul şi de treaba lui. Apoi gloata de gură-cască şi de pehlivani de bâlciuri, urlătorii şi cântăreţii şi trâmbiţaşii ce-ţi asurzeau urechile şi tobele ce-ţi spărgeau pieptul şi mirosul de bogaci şi de carne friptă şi praful ce sta ridicat ca un înveliş trebuincios peste toată mulţimea, mă făcu să uit necazul ce-mi frământa inima atât de adânc.

Oya stătea în cârca mea ţinându-mă de cap şi gargarisea la urechile mele, un fel de cântec, groaznic de urât, învăţat în pădurile Karakshe-

trei, dela gibonii cântăreţi şi urâţi ca nişte babe îmbrobodite. Eu îmi plimbam ochii peste tot, ameţit de colorile ce foiau împrejurul meu ca o magie. Aspiram putoarea bâlciului ca un parfum al uitării relelor din vieaţă şi, după o vreme, începui chiar să cânt.

Când ostenii, căutai o masă într'unul din corturile cârciumilor, ce stăteau la rând, într'o latură a târgului. Băiatul cârciumarului îmi aduse mie băutură, iar lui Oya o turtă dulce împănată cu migdale şi cu stafide. In fundul cortului, pe un fel de pod de scânduri vechi, un bătrân uscat, cu barbă sură, cânta dintr'un burduf cu două muzicuţe piţigăiate un fel de manea turcească ce nu se mai sfârşea, iar o bufniţă de femeie, într'un veşmânt arăbesc, juca, fără nici o plăcere, mişcându-şi trupul din dreapta în stânga şi bătând într'o tobiţă cu zdrăngănele.

Oya o sorbea cu ochii, iar cu turta bătea tactul după muzică, în capul meu.

Peste vr'un ceas intrai cu Oya într'o panoramă, în care erau doi luptători uriaşi cu nişte piepturi ca de piatră şi nişte caraghioşi care făcură pe maimuţoiul meu, să scoată nişte huhuituri de râs cu sughiţuri şi cu lovituri de labe în obrajii mei, că stârni şi mai multă veselie în lumea de acolo.

Această furioasă mărturisire de plăcere a maimuţoiului meu îmi aduse aminte de minunata

lui mijlocire în găsirea inelului cu safir şi îl lăsai cu bucurie să mă răsfeţe cu dragostea şi cu pălmuţele lui.

Spre seară i-sè făcu somn. Atunci cerui inelului să ne ducă în pădurea Karakshetra la locuinţa lui.

Inelul îmi îndeplini cererea şi mă pomenii de odată într'un luminiş al pădurii, unde era clădit palatul zeiţei Durga. O clipă doar am privit şi era să-mi ardă ochii lumina acestui palat, făcut, zice-se, numai din diamante şi din bucăţi de soare.

Am închis ochii şi am fugit, cerând inelului, să mă ducă la casa părinţilor mei.

Acolo am dormit, cum, de multă vreme, nu mi-se mai întâmplase. Părinţii şi bunicii mei însă, nici n'au aţipit măcar, căci toţi erau atât de fericiţi de întoarcerea mea, în cât trebuiră să ţie sfat toată noaptea, cu ce să mă mulţumească a doua zi, ca să mai stau cu ei. Niciunul dintrânşii nu ştiau însă, taina minunată care mă lega de fericire şi care mă ţinuse până atunci, în altă lume.

De dimineaţă când mă deşteptai, deschisei binişor uşa ce mă despărţea de ai mei, dar toţi ieşiseră după treburi, unii la câmp, alţii după vite prin fundul curţii, surorile cele mici după apă şi după jocurile lor, aşa că eram singur.

— Inel cu safir, zisei eu atunci, schimbă uşile

astea de lemn prost, care nici nu se închid bine, cu nişte uşi de lemn scump, de cedru, sculptate cum nu se poate mai frumos! Pune pe pereţii odăilor aur şi în casă lucruri minunate şi strălucitoare şi întinde, în mijlocul odăii celei mari, o masă cu tot ce e mai scump şi mai bun pe ea. Ah, Yzori şi tu Mira, nici

că puteţi să prindeţi cu mintea voastră de veveriţe proaste, chipul frumuseţilor cu care se îmbogăţi casa noastră şi a mesei ce se aşternu ca un fulger, cu talere de aur şi de argint, cu potire scânteietoare, cu mâncări împărăteşti şi cu cele mai minunate roade ce Brahma a dat pomilor Indiei, ca o înaltă binecuvântare a pământului nostru.

Când părinţii, surorile şi bunicii mei intrară în casă, la vremea prânzului, li-se păru că visează. Mama şi bunica erau să leşine, iar surorile ţipară de bucurie. Eu mă aşezasem într'un scaun, ca într'un tron, la mijlocul mesei şi aşteptam, îmbrăcat în nişte haine strălucitoare, albe, numai mătase chinezească cusută cu flori de argint şi strâns pe mijloc cu o cingătoare de mărgăritare.

După masă dădui fiecăruia câte o legătură de haine noi. Dădui tatei şi bunicului câte o pungă de bani de aur şi ieşii să văd câmpul. Inapoi însă nu mai venii în ziua aceea, căci în câmp îmi veni în minte să cer inelului cu safir să facă în jurul meu o horă cu cele mai frumoase fecioare, îmbrăcate în cele mai strălucite veşminte şi să aşeze într'o parte, afară din horă, doisprezece muzicanţi, cu lăute, trâmbiţe, ţimbale şi tobe.

Inelul cu safir m'a ascultat şi a înşirat împrejurul meu atâtea fecioare frumoase şi strălucitoare şi atâta muzică şi danţ, că mintea mi-s'a părut că mi-se învârteşte şi n'am mai ştiut, dacă trăiesc pe lume, visez sau am înnebunit.

Am stat aşa şi am privit ca un năuc, dar cu cât priveam şi cu cât vedeam frumuseţea acestor fiinţe aproape străvezii, cu atât mi-aduceam aminte de Sarojini, mica şi frumoasa mea Saro-

jini. De ce oare mi-a fost necredincioasă? N'am iubit-o destul? Era pentru mine altă ființă pe lume, care să-mi facă mai multă plăcere decât ea? De ce nu putusem să-i înțeleg sufletul, să pătrund în cugetul ei, să simt în sângele ei dragostea ce avea pentru mine, ca să-i pot face voile și să rămân în inima ei singurul prilej de dragoste?

Mi-am zis apoi cu tristețe:

Veșnic alături de noi și în tot ce ține de înțelegerea noastră, a oamenilor, va trăi îngrozitorul Nu! Nu știm niciodată nimic, din tot ce ne înconjoară. Nu înțelegem nimic. Ochii îi avem, ca să vedem numai amăgiri, urechile ca să auzim, ceea ce nu există, iar corpul, ca să simțim cum minciuna ne atinge. Oh, mă întreb: Se mișcă oare această horă frumoasă împrejurul meu? Sunt oare ființe omenești acestea, care dănțuesc așa de mlădios? Ori totul ține de un vis chinuitor?

Și ca să mă încredințez, intrai în jocul acestor frumoase fecioare, mă prinsei în hora lor și sărutai pe una din ele. Trupul acesteia căzu moale în mâinile mele, ochii ei se ridicară spre cer și gura ei îmi zâmbi înflorită. Era așa de frumoasă, așa de caldă, așa de înmiresmată și așa de doritoare să-i vorbesc, în cât uitai în clipa aceea pe Sarojini. Dar dragostea cea adevărată stă înfiptă cu mii de ghiare nevăzute

în carnea noastră. O clipă de uitare în braţele alteia ne scormoneşte fiinţa şi ne aruncă cu şi mai multă patimă în braţele aceleia de care am fugit.

Sărutarea acelei femei îmi trezi dorul de Sarojini. Mă trăsei la o parte şi mă gândii la ea cu toată puterea. Imi văzui fericirea de altă dată. Trecură prin ochii mei stările duioase de prietenie cu ea, tainele neuitate ale bucuriilor de odinioară, chipurile tutulor strângerilor de mâini şi atingerilor, tupilate în desişul de amintiri ce îmi nedumirea mintea.

Atunci sării în sus şi vorbii cu inelul meu:

— Inel cu safir, adună-ţi toată această horă şi du-o de lângă mine! Dă-mi în mână cele mai frumoase flori şi du-mă în palatul meu, lângă Sarojini!

In clipa aceea pământul pieri sub picioarele mele. In mâini aveam un mănunchi de flori înflăcărate şi atât de mirositoare, că sufletul mi se îmbătă de plăcere. Sburam printre stele în cer, lăsam în urmă comete şi sori şi planete de toate colorile, iar după câtva timp mă văzui deodată în palatul meu, în faţa soţiei mele, care se odihnea pe un scaun de aur, cu ochii mari deschişi şi faţa tristă, cum n'o văzusem niciodată.

Când mă văzu, îşi acoperi ochii cu palmele şi începu să plângă.

— Sarojini, îi spusei eu, de ce ai făcut asta?

— Eu? întrebă ea cu îndrăzneală. Tu ești vinovat de tot ce s'a întâmplat. Ție ți-a plăcut să fugi de mine, ca să te plimbi singur, Siva știe unde! Bine înțeles că atunci eu am plăcut pe un altul.

— Și unde este el acum?

— De ce vrei să știi?

— Sarojini, strigai eu îngenunchind în fața ei și lăsând florile să-i cadă în poala rochiei, eu te-am iubit fără încetare și nu te-am schimbat cu nimeni. Dece să te porți cu atâta ură și dispreț?

— Ha, ha! îmi râse ea în nas. Eu sunt fată de Rajah, pe când tu ești un sânge prost! Mi-ai plăcut la început, când te-am văzut așa de frumos, așa de îndrăsneț și așa de minunat. Dar toată puterea ta este inelul, iar tu ești tot un Gadim-Agarval, pentru mine un om din toată lumea.

— Pentru tine sunt soțul tău, Sarojini! zisei eu. Cum poți să uiți clipele de fericire, pe care le-am trăit împreună?

— Tu să nu le uiți! Când un om ca tine ajunge să ia o fată de Rajah, să stea în genunchi la picioarele ei toată vieața și să nu aibă altă grije de cât s'o iubească. Eu trebuia să fiu soarele tău și toată lumina ta. Ai căutat alte lumini în altă parte! Ai destrămat cu asta

toată pânza de aur a dragostei mele. Ai risipit tot nectarul fericirei, pe care îl ţineam în inima mea pentru tine.

— Sarojini! mă rugai apoi. Dar eu n'am încetat să te iubesc.

— Nu-mi mai pasă de tine.

— Unde este omul care se adăposteşte aici, în palatul meu? întrebai atunci, furios peste măsură.

— Zastra, îmi zise ea, eu n'am nevoie de palatul tău. Du-mă înapoi în ţara Nepalului, de unde m'ai luat! Tatăl meu are destulă bogăţie pentru mine.

— Unde este omul? stăruii eu întărîtat.

Sarojini avu atunci un gând viclean. Ea înţelese, că în depărtarea dela pământ în care se găsea, furia mea putea să-i aducă o cumplită răzbunare şi că cel mai înţelept lucru ar fi fost să mă câştige, ca să încerce apoi din nou, să-mi fure inelul şi pe urmă să mă lase să mă usuc, de foame şi de sete, în palatul meu de aur agăţat în stele, aşa cum aş fi putut să fac eu cu ea.

O văzui atunci zâmbindu-mi şi luându-mi mâna.

— Micul meu, Zastra! Ce e asta? Te poţi mânia tu împotriva mea?

— Am şi eu mândrie: zisei eu. Unde este afganul, care îngrijea de grădinile mele şi care

a îndrăznit să-şi ridice ochii la soarele meu ?

— Nu mai este aici, răspunse ea mincinoasă şi linguşitoare. Când m'ai găsit la Agra şi ai adus palatul aici, afganul era dus la vânătoare de gazele şi antilope în pădurile vecine. Zastra tu eşti singurul om la care eu am ţinut întotdeauna. Iar ceea ce am făcut, am făcut numai ca să te aduc înapoi pe calea iubirei noastre. Nu sunt vinovată cu nimic. Deschide-mi inima şi vei vedea că toată este numai a ta. E plină cu numele tău şi cu amintirile ce am dela tine. In urechile mele am numai zvonul cuvintelor tale, în ochi numai lanţul de privelişti fermecate ale stărilor iubirei noastre şi pe buze numai urmele sărutărilor tale.

Braţele cele moi şi catifelate ale frumoasei Sarojini se deschiseră atunci, mlădioase şi amăgitoare şi ca un nesocotit încrezător, mă lăsai cuprins de basmul alintărilor ei şi potopit de sărutările ei nepotolite, amestecate cu lacrimi şi cu vorbe fierbinţi.

O zi şi o noapte, după aceea, am lăsat să mă acopere uitarea. N'am vrut să mai ştiu nimic de nimeni şi am cules clipă cu clipă, toată mierea fericirii şi tot adamănul dragostei.

A doua zi, spre dimineaţă dormeam un somn aşa de dulce, că parcă aş fi plutit pe un parfum de flori. Visam cum porumbeii verzi ai Regelui Akbar veniseră deasupra casei noastre

clipind din aripi, ca să-mi aducă alb de tuberoze şi galben de irişi chinezeşti în ciocurile lor şi cum unul din ei se aşeză pe degetul meu şi începu să mă ciugulească. Iar inelul meu cu piatră de safir părea că era viu şi că-mi vorbea:

— Zastra, tu, frumosule Zastra! ia seama, căci dacă plec din degetul tău, tot duiumul amărăciunilor şi nenorocirilor vor curge ca ploaia pe capul tău. Mica ta Sarojini, care a venit în chip de porumbel pe degetul tău, vrea cu tot preţul să fiu al ei. Dar n'o lăsa, Zastra! Strânge mâna mai tare! Vezi că şi eu mă lupt! Şi eu o înghimp. Mă trag înapoi şi mă îngrop în carnea degetelor tale, ca să scap. Zastra! Ce faci? Imi dai drumul? Zastra!!

In clipa aceea un bici de foc păru că plesneşte în mine furios. Ochii mi-se deschiseră arşi şi plini de pâcla trandafirie şi albă-albăstrie a somnului. Sarojini, îmbrăcată şi gata de plecare, sta lângă mine şi cu degetele ei subţiri şi frumoase apucase inelul şi cu o dibăcie de necrezut mi-l răsucea pe deget, frământându-se să mi-l scoată.

— Ce faci, Sarojini? ţipai eu. Iar vrei să-mi furi inelul? D'asta te-am crezut eu şi am rămas cu tine?

— Micul meu Zastra, zise ea, ce te sperii? Eu te mângâiam. Nici nu mă gândeam să-ţi

fur inelul. Vrei tu, să te scoli, să mergem la plimbare ? Tare mi-e dor de ţara Nepalului, ţara copilăriei mele, a tatei şi a mamei mele, pe care nici măcar n'am cunoscut-o. Tare aş vrea să-mi fac un mănunchi de flori din grădinile palatului nostru !

Eu mă induplecai. Mă ridicai din pat şi stătui la masă cu ea. Apoi cerui inelului cu

safir, să ne ducă în grădinile Rajahului Afrid din ţara Nepalului.

Şi inelul ne duse. Sarojini fugi atunci în palatul tatălui ei şi nu mai ieşi, iar eu o aşteptai până seara târziu afară în grădină, ca să înţeleg mai bine, că totul se sfârşise între mine şi ea şi că nu aveam altceva de făcut, de cât să plec de pe locurile acelea.

Noaptea târziu intrai în palatul meu, pe care îl aşezai pe acelaş loc pe care mai fusese şi

altă dată, în fundul grădinei Rajahului, iar dimineaţa văzând că Sarojini tot nu mai vine, mi-am lăsat palatul pe pământul lor, ca semn al fiinţei şi puterii mele şi m'am strămutat în împrejurimile limanului Yanaon, pe malul mării Bengaleze, într'o căsuţă de pescari.

Astfel se sfârşi povestea dragostii mele cu întâia mea soţie. Fără lacrimi, fără ţipete, fără răzbunări şi fără sânge. A fost aproape cum spun cărţile sfinte : ne-am întors fiecare de unde am pornit.

Multe zile, după aceea, n'am făcut altceva de cât m'am gândit. Valurile cele albastre ale mării păreau că mi-aduc înţelepciune. Mă simţeam, în clipele gândirii mele, fiinţa cea mai superioară. Şi eram în aceeaşi vreme şi nefiinţă, pentrucă uitam cu totul că trăiesc. Nu mai ştiam nici dacă pot să mă mişc, nici dacă viu din adâncul apelor vreunei ţări îndepărtate, sau din adâncul necuprins al văzduhului. Eram singur, eram unul, eram ca şi Brahma, ziditorul, înainte de a se deştepta în el dorul de a face lumea.

III

După câţiva ani de stare în fericirea nepăsării, îmi veni în minte să mă duc din nou în lume.

Intrai în cetatea Yanaonului, fără haine scumpe pe mine, ca un riot prost şi aproape desbrăcat şi mă amestecai cu oamenii.

Sgomotul cetăţii, vuietul vorbelor, strigătele de tot felul, dogoarea zidurilor, mişcarea nesfârşită a trecătorilor, mă făcură să mă trezesc puţin din tâmpeala în care căzusem, de când mă aşezasem pe malul apelor Bengalului, în chip de mare gânditor.

Un punjab sdrenţăros, călare pe o cămilă râioasă mă izbi cu un picior de mă aruncă cu nasul în ţărână. Un vali păros şi întunecat de supărare dintr'un ekka strălucitor, lăcuit de curând, şi tras de doi zebuşi măreţi, ţipă să mă dau la o parte din calea lui, iar un babu bătrân mă lovi cu coada biciului, pentrucă îi acoperearn

vederea şi nu putea desluşi frumuseţea unei vânzătoare de smochine.

Supărat de aceste întâmplări, mă abătui pe o uliţă lăturalnică şi cerui inelului meu cu safir, să-mi schimbe ţoalele cele vechi şi sdrenţăroase de pe mine cu nişte veşminte scumpe şi să-mi dea un elefant uriaş împodobit cu tot ce putea să fie mai frumos şi un mahut, care să-l îngri-

jească. Peste câteva clipe, după aceea, ieşii pe uliţa cea mare, stând ca un maharajah pe elefant, apărat de soare sub un cort de purpură şi aur şi având alături, pe jos, pe mahutul meu, care sta de vorbă cu elefantul şi mă slujea, cu tot ce voiam să-i cer.

Cumpărai apoi flori şi împodobii capul ele-

fantului şi hamurile care erau numai de fir şi de pietre scumpe. Cumpărai portocale şi piersici şi străbătui astfel cetatea dela un cap la altul, fără să mai primesc lovituri de picioare şi de bici şi fără să mai fiu batjocorit că ţin calea oamenilor mari.

In balconul unei case bogate văzui chipul neacoperit al unei femei atât de frumoase, că, fără să mă mai gândesc la ceva, oprii elefantul ca să o privesc. Ea îmi zâmbi şi mă privi tot cu atâta plăcere cu care o privii şi eu.

Era îmbrăcată într'un veşmânt de mătase cărămizie, pe care erau cusute fel de fel de flori de aur şi legată peste mijloc cu un brâu verde ca frunza de lipan.

Această neaşteptată întâlnire de ochi, trezi în mine o dorinţă nestăpânită de a şti cine este şi de a-i vorbi.

Pornii ceva mai departe, dar peste câţiva paşi mă înapoiai şi trecui din nou pe lângă minunatul balcon, din nou oprindu-mă câteva clipe, când ajunsei în dreptul fermecătoarei femei. Intinsei atunci braţele în aer şi îmi luai îndrăzneala să vorbesc cu ea.

— Nu te-am văzut de mult, frumoasa mea prietenă de copilărie, zisei eu. Ce faci singură acolo sus?

— Mi-aştept soţul, zise ea, care a plecat la Karikal de douăsprezece zile.

— Şi vine chiar acum? întrebai eu cu şiretenie.

— Ori azi, ori mâine, ori poate peste două, trei sau patru săptămâni, răspunse frumoasa înflorind la faţă.

Mă uitai împrejurul meu. Nu era nimeni în apropiere, ca să mă poată auzi. Atunci îi spusei:

— Nu vrei să faci o plimbare pe malul mării?

— Ba da, zise ea roşindu-se ca o cireaşă. O să fie cam greu, dar aşteaptă-mă ceva mai departe. Vin pe jos, acoperită la faţă.

Intâmplarea aceasta îmi sgudui puţin carnea şi sufletul. Tremuram de nerăbdare, s'o văd venind. Mă întorsei din nou şi mă depărtai cu două sute de paşi.

Deodată mahutul, care pândea cu ochii înapoi, îmi spuse:

— Vine, stăpâne. A ieşit acum din curte. E îmbrăcată în negru şi cu faţa acoperită într'un sari verde.

O aşteptai pe loc, iar mahutul o ajută să se suie lângă mine pe elefant.

Era încântătoare. Inima îmi bătea, de nu mai puteam nici să vorbesc. Ei de asemenea. O luai atunci de mână şi o mângâiai câteva clipe pe pielea mătăsoasă. Apoi o întrebai:

— Care e numele tău, prinţesă?

— Tala, îmi şopti ea.

Auzeam cum îi bătea inima. Ii luai uşor sa-

riul ce-i acoperea umerii şi capul şi i-l desfăcui. Ah, Manvantara! Zeule albastru! Ce ochi de foc! ce faţă! ce gură! Krisna! De ce mi-ai dat vedere?

Elefantul mergea cu pasul moale, legănându-ne pe pernele de aur, pe când restul lumii se scurgea pe lângă noi privindu-ne searbăd.

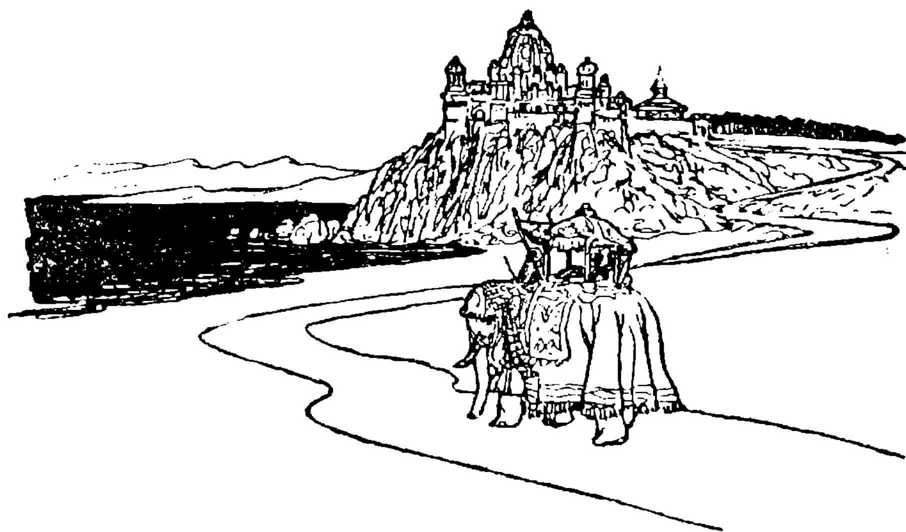
Incepui apoi să vorbesc cu Tala. Ea avea o vorbă caldă şi catifelată, care îmi deschise inima şi mă făcu să tremur, ca 'n zilele când pentru întâia oară vorbisem cu Sarojini. Aflai că soţul ei e dus cu o corabie de mărfuri la Karikal, dar de acolo era hotărît să treacă înainte, oprindu-se în toate porturile Indiei şi să ajungă până spre limanurile Arabiei. Inţelesei deci, că nu va putea veni decât peste cincisprezece sau douăzeci de săptămâni. Aflai apoi că omul acesta era un fel de ciot cu chip de om, urât ca o buturugă de cedru şi rău ca un tigru şi că nu avea în casă cu ea decât două femei, care o slujeau, dar care îi erau atât de credincioase, că nici biciul, nici fierul înroşit nu le-ar fi smuls din gură vreo taină a stăpânei lor.

Indulcisem şi eu glasul şi căutam să intru tot mai mult în inima acestei făpturi gingaşe, ai cărei ochi galbeni-verzii alunecaseră atât de grei în sufletul meu, că răscoliseră toată liniştea pe care o aşezasem, zi cu zi, de câţiva ani în adâncul meu.

Incepui să simt o nouă fericire.

Ajunserăm pe ţărmul mării şi poruncii mahutului să îndrepteze mersul elefantului de-a-lungul apei. Ziua era minunată. Un vânt răcoros sufla din spre largul albastru, iar calea se întindea netedă înaintea noastră.

— Inel cu safir, zisei eu printre dinţi, vreau să mai merg ca vreo jumătate de ceas şi să gă-

sesc apoi un zid de stânci, deasupra cărora să fie clădit un castel încântător, într'o grădină de palmieri fantastici, de cactuşi răsfăţaţi în soare şi de flori ne mai văzute. Să am covoare delicioase, vase de aur, mese bogat încărcate şi robi mulţi, să mă slujească.

Şi dorinţa mi-se împlini. Tocmai povesteam frumoasei Tala de frumuseţea căderilor de apă a

minunatului Nil şi a grădinilor din El-Khazzâm, pe care le văzusem de atâtea ori anii trecuţi, când în faţa noastră, la depărtare de un sfert de ceas, începu să se vadă, deasupra unor stânci, verdele palmierilor şi vârfurile ascuţite ale turnurilor unui castel strălucitor.

— Ce se vede acolo, atât de frumos? întrebă Tala cu uimire.

— Castelul meu, prinţesă! răspunsei eu. Ai să-l vezi numaidecât.

Tala se umplu, parcă, de o fericire neaşteptată. Ochii i se măriră. Mâinile i le simţii tremurând şi obrajii începură să-i dogorească.

Când ajunserăm în faţa castelului, minunea îi fu atât de mare, că mă apucă de braţ şi se lipi de mine, neştiind ce să privească mai întâi.

Era un castel cu totul altfel decât palatul cel cu douăzeci şi două de Turnuri de pogodă, pe care îl făcusem pentru Sarojini şi pe care i-l lăsasem ei, ca să-şi aducă aminte de mine, şi care şi acum e în fiinţă, acolo, în grădinile Rajahului, care va mai fi domnind peste ţara Nepalului.

Castelul de acum avea numai şase turnuri, toate ascuţite ca nişte spăngi îndreptate spre cer şi fel de fel de balcoane înflorate şi ferestre umbrite cu mătăsuri galbene şi roşii.

Ah, Yzori şi Mira, multe mi-au fost zilele!

Mari sunt vrăjitoriile zeilor şi prea curgătoare vieaţa!

Am cunoscut şi aici, în palatul acesta frumuseţea de a trăi şi am avut numai cuvinte bune în gura mea. Am trimes într'una din zile pe Tala la ea acasă, ca să orânduiască cele ce va crede şi să spună slujnicilor, că se duce la o soră a ei, în alt oraş, de unde se va întoarce peste câteva săptămâni. Dar săptămânile au curs ca o năvală, una peste alta, căci vremea întotdeauna prigoneşte fericirea oamenilor. Iar într'o dimineaţă făcând socoteala timpului, ne întunecarăm de necaz, căci trecuseră treizeci şi două de săptămâni, fără să ştim cum.

Soţul frumoasei Tala se întorsese de mult acasă şi aşteptase în zadar întoarcerea ei. Tala era fericită cu mine, dar ştia că datoria ei era să fie acasă şi se găsea acum în cea mai mare încurcătură, neştiind cum să mă împace pe mine, pe care trebuia să mă părăsească, şi cum să înfrunte supărarea de tigru a soţului ei, căruia îi datora totul, după legile omeneşti. Era un fel de împărţire a inimii ei între doi bărbaţi şi fu pentru mine o durere, care mi-se înfipse în carne ca un vârf de cuţit.

Două zile nu făcurăm altceva, decât socotirăm împrejurările şi căutarăm deslegarea plicticoasei întâmplări. Bine înţeles că, în tot timpul acesta, iubirea noastră fu şi mai aprinsă, iar pe lângă

cele două zile de gândire mai curseră şi alte şapte de negândire, alte zile numai de vis şi de dragoste fără seamăn.

In timpul acesta, oameni de tot felul trecură pe drumul ce duceà în sus pe malul mării, iar unii din ei îşi vârîră capul prin gratiile porţii, să vadă, ce casă aurită străluceşte atât de minunat şi ce grădină mândră a crescut ca din vrajă pe stâncile cele roşii ale ţărmului râpos?

Intâmplarea aduse şi pe unii care cunoşteau din copilărie pe Tala şi vai! nu mică le fu mirarea zărind-o plimbându-se cu mine pe tainicele poteci şi printre florile cele minunate ale grădinii. Vestea sbură apoi din gură în gură şi tot oraşul ştiu de fuga soţiei neguţătorului Anil cu un bogat necunoscut.

Intr'o dimineaţă auzirăm sgomot mare la porţile castelului. Sute de glasuri urlau să deschidem. Tala sări din pat înspăimântată şi se uită pe fereastră, fără să înţeleagă bine ce s'a întâmplat şi fără să vadă că 'n capul mulţimii dela poartă era Anil, soţul ei, turbat de mânie.

— Zastra! îmi strigă ea. Ce e cu această mulţime, care vrea să năvălească peste noi?

Eu, care aveam inelul meu cu safir şi care puteam să mă scap de plictiseală, numai cu două vorbe, o privii zâmbind liniştit şi o chemai lângă mine.

— Nu e nimic, Tala! îi spusei. Pe toţi aceşti

oameni, pot să-i împrăştii ca pe nişte potârnichi. Lasă-i, să vedem, întâi ce vor?

Lovii atunci cu un ciocan de argint într'un gong şi un dobi, înalt cât uşa, intră în odaie.

— Ibar, zisei eu, du-te la poartă şi întreabă, ce vor aceşti oameni cari bat şi strigă atât de tare, că ne-a stricat somnul?

Ibar ieşi şi se duse la poartă, să-şi facă datoria. Dar mulţimea urlă şi răcni şi mai tare, iar cuvintele lor le putui auzi şi eu.

— Deschide poarta, ori îţi crăpăm capul!

— Stăpânul meu, Zastra şi cu soţia lui, Tala, vă pofteşte să tăceţi din gură şi să-i lăsaţi să doarmă! zise dobiul Ibar, fără să se turbure.

— Tala e soţia mea nu a lui! ţipă atunci un bondoc de om, gras cât un burduf, bătrân, cu ochii bolboşaţi ca de broască şi cu faţa roşie ca sângele. Auziţi ce vorbă îmi trimite, oameni cinstiţi. El să doarmă cu Tala, iar eu şi voi toţi să le facem linişte. Asta e ne mai auzit!

Eu bufnii de râs, iar Tala începu să tremure ca o piftie.

Chemai atunci pe Yanavani, un dobi uriaş, şi-l trimisei şi pe el la poartă, să spuie acestor nepoftiţi, că tocmai peste o săptămână, am zi de primire, iar cei care vor urma să urle şi nu vor pleca numai decât, vor fi aruncaţi în mare.

Strigătele şi urletele furioase ale mulţimii nu se potoliră însă nici după sosirea lui Yanavani.

Ba încă şi mai tare se înteţiră. Câţiva încercară chiar, să sară peste porţi. Yanavani nu aşteptă decât atât. Pe cel dintâi care sări, îl apucă cu o mână de fundul pantalonilor şi îl repezi pe deasupra porţii aruncându-l drept în valurile mării. Al doilea şi al treilea păţiră la fel, în câteva clipe.

Burduful cel bătrân de Anil făcea spume la gură. Işi sfărâma mâinile bătând în poartă şi striga ca un nebun, tot ce-i venea la gură, împotriva Talei şi împotriva mea.

Yanavani auzindu-l, nu mai putu răbda şi deschise poarta. Mulţimea se repezi atunci în grădinile castelului. Dar dobiul Yanavani puse mâna pe Anil şi întorcându-l cu faţa spre cetatea Yanaonului îi croi un picior în spate, de-l făcu să sboare jumătate calea până la oraş, fără să se mai obosească. Cât despre restul de derbedei ce intrară în curte Ibar singur fu de ajuns, să-i cotonogească cu un ciomag şi să-i silească, să se ducă jucând tontoroiul, ca să ajungă pe Anil.

Urmă după aceasta, la castel, o mare petrecere. Sute de cântăreţi cu timbale, cu trâmbiţe, cu tobe şi cu fluiere de abanos făcură să răsune, în sălile cele mari de marmură, toată veselia şi tristeţea Indiei şi sute de dănţuitoare împodobite cu mărgele scumpe, cu paftale de rubine şi smaralde, cu lanţuri de mărgăritare pe trup şi cu

sariuri de mătase, de toate colorile, jucară, până căzură de oboseală şi până când şi eu şi Tala le spuserăm să sfârşească.

Din ziua aceea Tala nu se mai gândi să plece şi se apropie şi mai mult de sufletul meu. Zece săptămâni curseră apoi ca o închipuire peste vieaţa noastră, cu zile de lumină nesfârşită pentru inima mea şi cu ceasuri de tăcere adâncă, ce

spun mai mult decât toate cărţile celor ce ştiu să gândească. Ah, dacă aş fi ştiut însă că sfârşitul marei noastre iubiri era aşa de aproape! Fiorosul de Anil, care plecase gonit cu piciorul în spate, nu se gândea de cât la răzbunare.

Intr'o zi strigă la poarta castelului o vânză-

toare de fructe. Ea avea un coş încărcat cu cele mai frumoase roade ce pământul Indiei putea să rodească. Portocale roşii, piersici galbene şi violete, mari cât pumnul, smochine verzi, chitre aurii, nuci de cocos, prune de Parachinor, migdale de Jaipur, străluceau la lumina soarelui în coşul ei, ca o ademenire blestemată. Tala porunci să-i dea drumul în curte şi cumpără tot ce avea vânzătoarea, care se şi grăbi să plece.

Cine ar fi crezut că toate aceste roade să fie otrăvite ?

Tala muşcă o piersică şi căzu ca muşcată de o viperă veninoasă. Până să o vadă cineva şi până să sară să-i dea vreun ajutor, ea începu să se sgârcească de durere şi-şi dete sufletul. Biata mea Tala ! Cât am plâns atunci !

Am cerut inelului cu safir, să-mi ridice castelul din acel loc şi m'am dus în zdrenţe de riot în cetatea Yanaonului, unde am intrat în templul lui Siva şi am plâns trei zile. Un pandi din templu mi-a vorbit atunci despre sufletul omului şi am înţeles pentru totdeauna, şi ce este sufletul şi ce este vieaţa şi ce este moartea, căci toate se confundă în fiinţa lui Brahma, Cel ce umple universul şi încă îl întrece cu nesfârşit de mult, fiind Cel mai necunoscut, din tot ce este mai necunoscut.

— Fiinţa Lui care a fost Cea dintâi şi care

cuprinde totul în Sine, este singura care există în adevăr! îmi spuse pandiul. Această lume nesfârșită este El. Toate lumile nu fac decât una cu El, căci ele nu sunt decât prin voința Sa, voința veșnică, înnăscută în toate lucrurile.

IV

Doi ani după aceea, rămăsei la Yanaon şi fui cel mai zelos discipol al fachirului Nabhapetra.

Am învăţat dela el mii de stihuri din Rig-Veda, din Sama-Veda şi din Yadjur-Veda. Am aflat rosturile cele mari ale înţelepţilor. Am învăţat cum se stă nemâncat şi nebăut săptămâni de zile şi cum să mă culc pe scândură, în nemişcare de moarte, lăsând să mă scoboare şi să mă zidească în adâncul pământului, de unde să mă desgroape peste patruzeci de zile, ca să-mi arăt astfel puterea voinţii. Am învăţat să fac să răsară sămânţa, să crească, să înflorească şi să rodească în două ceasuri, sub căldura şi puterea ochilor mei. Am învăţat cartea lui Manu şi a lui Bagavata Purana şi, mai presus de toate, am învăţat să gândesc.

Când am plecat din casa lui Nabhapetra, acesta m'a strâns în braţele lui ca pe copilul lui însuşi şi s'a uitat după mine plângând până

am dispărut din ochii lui, pe drumul ce duce afară din cetate.

Timpul celor doi ani, petrecut la Yanaon, ştersese din sufletul meu durerea ce o avusesem la moartea frumoasei Tala şi îmi oţelise simţurile. Credeam chiar, că nu voi mai iubi în vieaţa mea. Ştiam să vreau orice. Mă aruncam în toate primejdiile şi-mi porunceam toate încercările.

Apucai pe drumul ce duce în inima ţării şi ascultai păsurile oamenilor. Vindecai bolnavi, împărţii bani, dădui tot felul de sfaturi.

Intr'un sat uitat de lume, în fundul unor văi, stam într'o seară cu lună, uite ca şi acum, şi cântam un cântec, pe care îl învăţasem dela Nabhapatra.

Aerul era cald şi parfumat de flori. Casele se îngropaseră în întunericul pomilor şi, doar ici-colo, scoteau câte un vârf alb, lăsându-şi-l înnecat de lumina lunei.

Era parcă o poveste vie, o rugăciune din Rig-Veda şi un cântec tot ce vedeam.

Când sfârşii de cântat, băgai de seamă, în umbra unui platan, o vâlvă albă că se mişcă. Mă uitai mai bine. Era o fată. Mă făcui că n'am văzut-o şi cântai un alt cântec, un cântec chemător de dragoste. Ştiind că sunt ascultat, îmi dădui osteneala, să cânt cu cel mai frumos glas al meu, muind din când în când cuvintele în şoapte şi îndulcindu-mi viersul, sau întărind

cântarea, ca o vrajă luminoasă şi caldă, pentru a pătrunde mai adânc şi mai sigur în sufletul fetei, pe care nici măcar n'o cunoşteam. Oh, Sarasvati, Zeiţă a toate ştiutoare, poate numai tu ai căutat să pătrunzi în fundul fiinţei mele, ca să ştii, de ce cântam aşa, şi de ce voiam să plac acestei biete fete! Căci fata s'a prins ca un peşte în plasă şi m'a iubit cu cea mai aprinsă dragoste ce am văzut vreodată. Era o fată cu obrazul catifelat şi brun, cu gene lungi, cu

pleoape grele, cu o gură mică şi rotundă ca o vişină şi o chema Şandeş. S'a apropiat de mine cu încredere şi s'a aşezat pe pământ, ca să mă asculte. Eu i-am zâmbit cu bunătate şi apoi i-am vorbit. I-am spus că viu de departe, că am fost

la Yanaon de am învăţat şi că acum îmi caut rostul vieţii.

— Ce ştii să faci? mă întrebă ea.

— De toate! îi răspunsei eu într'un surâs visător.

— Cum de toate? făcu ea râzând.

— Tot ce poţi să-ţi închipui şi tot ce nici nu poţi să visezi.

Ea râse, arătându-mi nişte dinţi albi, ca mărgăritarele.

Ah, ce noapte minunată a fost! Vă închipuiţi şi voi, că toată noaptea aceea mi-am petrecut-o vorbind cu ea. Avea fata aceasta o minte ageră şi un suflet duios, cum prea rar se găseşte.

Luna, platanii, noaptea, miresmele florilor, vârfurile cele albe ale caselor, cântecul meu şi apropierea noastră unul de altul, făcură din cunoştinţa noastră, o poveste de dragoste, frumoasă ca un vis. Când lumina zilei începu să se ivească, eram amândoi istoviţi de vorbă şi de frumuseţea vieţii.

Ea se duse să se culce acasă, la părinţi. Eu mă întinsei pe pământ şi dormii gândindu-mă la ea, la mica mea Şandeş, care peste două săptămâni deveni mireasa mea dragă.

Trec prea repede, poate, peste împrejurările care ne-au adus pe drumul de mirt şi trandafiri albi al nunţei, dar e lesne de înţeles că toate au fost un lanţ înflăcărat de întâlniri şi vorbe

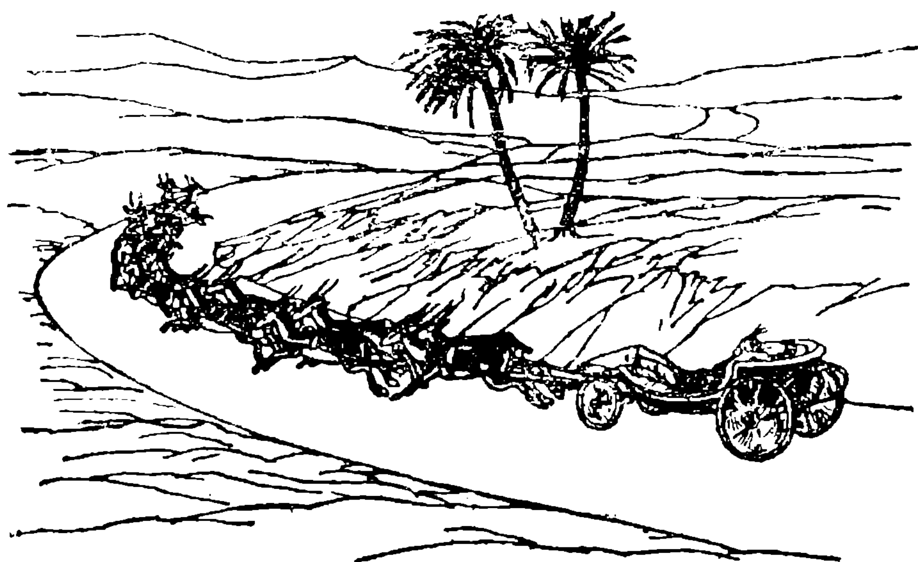
de iubire, cu care ne-am legat şi ne-am strâns sufletele ca într'un crug de argint. Am lăsat ca totul să fie aşa, cum se petrece de obicei, în partea aceasta a Indiei. Nu i-am vorbit miresei mele niciodată de puterea inelului meu, nici nu i-am făcut vreun alt dar de cât flori. I-am umplut casa, în fiecare zi, cu cele mai frumoase matiole albastre, garoafe de Nagpur şi mimoze de Baroda, pe cari îi spuneam că le culeg din crâng şi am căutat să văd, dacă mă iubeşte numai pentru fiinţa mea.

De data asta curăţenia de suflet era singura noastră stare, pe care se aşezau de acuma zilele noastre.

Luând-o pe Şandeş nu cumpăram marfă şi nici nu împrumutam dragostea datorită altuia, ci îmi împodobeam inima cu floarea cea mai senină a sufletului ei.

După trei zile dela nuntă, într'o dimineaţă pe când Şandeş dormea, ieşii afară din căsuţa săracă, în care ne adăposteam şi cerui inelului meu cn safir un cărucior de argint şi cristal, picat cu diamante şi pietre scumpe şi tras de douăsprezece gazele, bălaie ca aurul, înhămate în frâie de fir şi mânate de doi copii cu aripi de fluturi, îmbrăcaţi în haine de purpură. Cerui apoi pentru Şandeş un veşmânt alb de mămase uşoară ca aerul, o panglică de argint cu care să-şi lege capul, un sari albastru ca cerul,

cusut cu flori de glicini şi o pereche drăguţă de pantofi de argint. Cerui apoi, ca pe vârful munţilor ce se vedeau în zare, să-mi facă un castel de flori albe, în care să găsesc tot ce poate încânta inima unui om.

Şi toate mi-se făcură.

Aşezai atunci veşmintele frumoasei Sandeş pe căpătâiul ei, pusei alături un mănunchi mare de flori albe inmiresmate, împrăştiai în toată casa flori din belşug şi asteptai pe iubita mea să se deştepte.

Ochii lui Yzori şi mai ales ai Mirei erau plini de vedeniile ce Zastra izvodea.

— Ah, ce bucurie trebue să fi cuprins pe Şan-

deş, la vederea acelor veşminte, strigă Mira.

— Negreşit că da, zise Zastra. Când le văzu, i-se păru că visează. Era tot ce văzuse ea mai frumos pe lume. Se îmbrăcă, se uită într'un ciob de oglindă, ca să se vadă şi întinse apoi braţele, să mă cuprindă.

— Mergem acum la casa noastră, Şandeş, zisei eu. Ai să vezi ce casă minunată avem. Ia-ţi rămas bun dela părinţi şi dela râpele satului, în care te-ai născut. Afară ne aşteaptă căruciorul de argint şi de cristal, cu care vom pleca.

Şandeş se uită la mine şi nu ştiu ce să creadă. Dar gazelele scuturară gâtul şi se auziră clopoţeii hamurilor de fir. Ea deschise uşa şi văzu lângă prispa casei căruciorul cel minunat strălucind de frumuseţe, iar la porţile casei vreo sută de copii şi o mulţime de femei şi de bărbaţi, care se strânseseră, să vadă ce trăsură minunată se oprise la uşa noastră.

Eu îmbrăcai nişte veşminte albastre de mătase, un turban galben pe cap şi îmi prinsei pe şoldul stâng un iatagan de aur.

Când ne urcarăm în căruciorul de argint, cei doi copii cu aripi de fluturi, de dinaintea trăsurii pleznirä din bice de foc şi gazelele ieşiră în goană pe porţile deschise şi luară drumul munţilor, pe când satul întreg urla de bucurie la vederea acestei minuni.

Drumul ne-a fost o încântare şi o fericire.

Am trecut prin sate, în strigătele tuturor celor ce ne vedeau, am străbătut câmpii de flori de ciclamen, lanuri de orez, păduri de cedri şi de abanoşi, ape argintii ce veneau din munţi clocotind spumoase şi am ajuns către seară, pe căi şerpuite, deasupra creştetului celui mai înalt din piscurile pe care le vedeam de jos ca nişte vârfuri înfipte în cer.

Aici era castelul de flori.

Se vedea de jur împrejur panorama albastră a văilor şi a crestelor cu brazi şi molifţi de tot felul, iar în mijlocul măreţiei firii, castelul, ce părea un uriaş mănunchiu de flori de sticlă strălucind în soarele galben ce începuse să se ascundă.

— Nu mai plec de aici! strigă Şandeş luându-mă de mână. De ce nu mi-ai spus că eşti un om aşa de strălucit?

— Pentru că nu m'ai fi iubit, ai fi fugit de mine, sau m'ai fi iubit pentru strălucirea mea, pe când eu am vrut să mă iubeşti numai pentru sufletul meu. Acum însă pot să-ţi arăt, tot ce am aici şi când te vei plictisi, de cele de aici, te voi duce în Lahor, în Patiala, în Meerut şi în Ceilan, unde am alte castele şi unde vei trăi ca cea mai fericită femeie din India.

Să vă mai spun că şederea noastră aici a fost o mare sărbătoare şi un adevărat ospăţ de dragoste? Aţi înţeles, de sigur, că nu aveam altă

treabă, decât să ne plimbăm, ziua în căruciorul de argint, e tras de gazele, care ne ducea pe căi neumblate, prin toate împrejurimile fermecătoare care se întindeau cât vedeam cu ochii, iar seara să mâncăm la mese, slujite de dobi și biste, cele mai bune mâncări, aduse pe talere de cristal și de aur, să ascultăm muzicile pe care le trimiteam câteodată să cânte de pe colinele învecinate, sau să privim de pe terasă cerul înstelat, care ne amintea de întâia noastră noapte și ne făcea să ne iubim și mai mult.

Șandeș schimba în fiecare zi veșmintele. Sariurile cele mai strălucitoare îi împodobeau umerii. Fericirea era o lege necălcată de nimic și de nimeni, pe aceste locuri sălbatice, unde picior de om străin nu călca. Soția mea nu-și arăta niciodată dorința de a schimba vieața aceasta, care se scurgea așa după cum Zeița Durgha poruncise, când îmi dăduse inelul cu safir. A fost poate cea mai curată fericire, pe care am trăit-o în vieața mea, o fericire nepătată cu niciun dor amar, cu niciun gând împotrivit, cu nicio vorbă zavistioasă, spusă de vreunul din noi. Câți ani am stat aici, nu pot să mai știu, căci n'am vrut să-i mai număr. Iar când am scoborît din munți aveam obrajii scobiți și părul nins de zăpada vârstei.

Oh, Brahma! marele meu Zeu! Mi-ai dat ani mulți, ca să Te înțeleg și să cuvântez de tine în

toate zilele mele! Ai dat ani şi acestei fiinţe curate, care s'a numit Şandeş şi care a ieşit în calea mea, ca să mă facă să simt fericirea trimeasă de Tine! Dar n'ai vrut, să-i dai şi ei atâţia ani ca mie şi mi-ai luat-o într'o zi, când ai socotit că zilele ei s'au încheiat! Cum era să cârtesc când ştiam că vine dela Tine? Am plâns numai, căci plânsul este al oamenilor. Ştiam numai că în Tine această lume este închisă, că Tu eşti răspândit şi Cel ţesut în toate fiinţele şi lucrurile, sub felurite chipuri ale existenţei. Ştiam că Tu eşti Cel care fiind de nicăeri şi neisvorît din nimeni şi din nimic şi din pricina căruia sunt toate, eşti Cel care nu poate să fie înţeles, nicì de noi şi nici de Zeii înşişi şi că tot ce moare, se întoarce în Tine şi devine cu Tine deodată, acel izvor de mişcare fără sfârşit şi care a fost înaintea tuturor care sunt.

V

Am scoborît, încă de atunci, din munți și nu m'am mai suit înapoi.

Am lăsat acolo castelul de flori, să se năruiască și să se acopere de vreme. Am lăsat gazelele să se ducă cu căruciorul de argint, să se întoarcă la Zeița de unde veniseră.

Am mers apoi într'un sat, la marginea lacului Balaji și am rămas acolo mai mult de șapte ani, îmbrăcat iarăși în zdrențe, așa cum eram în vremea când am întâlnit pe Șandeș. Mi-se părea că nu mai doream nimic, decât liniștea, deși nu mă simțeam de loc îmbătrânit. Se vede că sufletul meu, după moartea acestei din urmă soții, era obosit și avea nevoie de tăcerea sublimă a firii și de reculegere.

Dar într'o zi mă pomenii cu un papagal verde, de o mărime neobișnuită, că se oprește din sbor și se așeză pe craca unui migdal înflorit, la doi pași de mine.

— Zastra!... mă strigă el. Tu ești.

— Eu sunt, îi răspunsei plictisit. Ce vrei?

— Papagalii din ţara mea au auzit de înţelepciunea şi de inelul tău minunat şi vor să vii în pădurea noastră, să le arăţi şi lor puterea ta căci îţi vor fi recunoscători.

Stătui şi mă gândii puţin, apoi îi răspunsei:

— Am să viu, papagalule. Cum te cheamă pe tine?

— Bim-Bam! îmi răspunse el.

— Şi unde e pădurea voastră, Bim-Bam?

— Pe coastele ce se ridică deasupra văii Kathmandu.

— Sunteţi mulţi?

— O! cine poate să ştie? Toată pădurea e plină de papagali. Noi nu ne numărăm ca voi oamenii, pentrucă nu plătim bir nicăeri. Ş'apoi nici nu ştim să numărăm decât până la zece. In privinţa asta, cred că suntem mai fericiţi ca voi, care vă bateţi capul cu tot felul de învăţături.

— De! zisei eu îngăduitor. Poate că ai dreptate. Dar ia spune-mi, de câtă vreme ai plecat din ţara ta?

— Din pădurea noastră? De patru săptămâni. Am sburat iute şi sunt destul de obosit.

— Ei lasă, că la întoarcere te duc eu în cârcă. Hai, Bim-bam, suie-te pe umărul meu şi cât oi zice „peşte“! suntem acolo. Prinde-ţi bine ghiarele de haina mea. Dar vezi, să nu-ţi înfigi acele

şi'n carnea mea, căci se poate întâmpla să mă doară.

Bim-Bam sbură pe umărul meu şi se apucă sdravăn cu ghiarele de cămaşa mea, destul de ruptă, adăogând câteva găuri noi. Dar nu-mi păsa mie de asta. Eram foarte minunat să ştiu, ce va ieşi din această întâmplare.

Vorbii apoi cu inelul meu, şi cât ai clipi din ochi, fui cu Bim-Bam într'un luminiş din pădurea Kathmandu, înainte de a fi sfârşit el de zis „peşte" !.

Papagalul începu apoi, să strige din toate puterile lui :

— Kra! Kri! Kro! Krri! Krrri! Kriii! Kara-Kri-Kri!

Şi o mulţime de papagali se strânseră în jurul lui strigând cu toţii de mă asurziră:

— Kri! Kora! Krri-ri-ri! Kora-ra! Kri-Kara-Ko! Kara-Ko-ro!

Şi din toată pădurea fâlfâiră aripele tuturor papagalilor, care se chemau între ei şi se adunară în jurul meu, pe toţi copacii dimprejurul luminişului, sute de mii de papagali, de toate vârstele şi de toate colorile. Erau papagali albi cu burta şi creasta roşie, papagali albaştri cu ciocuri albe, papagali verzi cu capul galben, papagali vineţi cu gâtul trandafiriu, unii mari cu ciocuri încârligate, alţii mici cu priviri galeşe, alţii pui tineri, iar alţii ghiuji bătrâni, babalâci de sute de ani, căzături care au colindat toate ţările cu câte un flaşnetar, de-au scos bilete de noroc la oameni, sau au trăit robiţi în casele bogaţilor din Europa, mâncând numai seminţe de floarea-soarelui, până n'au mai putut. Erau, ce să vă mai spun, din toate neamurile papagaliceşti cu miile.

Bim-Bam vorbi atunci în faţa tuturor:

— Iată aici pe Zastra Fachirul, care a primit să vie să vă vadă, şi vă arate câteva din minunile lui.

— Kri! Kra! strigă toată păpăgălimea deodată. Urrraaa!...

Eu zâmbii. Era aşa de neaşteptată şi de veselă această adunare de păsări vorbitoare, că îmi veni chiar să râd cu lacrimi, dar nu vrui să par că-mi bat joc de ele şi mă ţinui cât putui.

— Papagali frumoşi! le zisei eu. Mi-ar fi fost drag de multă vreme, să fiu în mijlocul vostru, căci totdeauna mi-au plăcut papagalii. Mi-a lipsit însă prilejul. Acum că v'am văzut şi că mă găsesc aici cu voi, vreau să vă bucuraţi de cele ce vă voiu arăta. De aceea cer inelului meu cu safir, ca să vă dea fiecăruia în cioc câte o smochină, ca să vedeţi fiecare, că cele ce spun şi fac eu, nu sunt doar minciuni.

Şi pe dată cererea mi-se împlini. Toţi papagalii se pomeniră cu câte o smochină dulce în cioc. Eu aşteptai cu răbdare, ca fiecare să sfârşească de mâncat micul dar, şi vorbii din nou cu inelul:

— Inel cu safir, fă aici, în mijlocul luminişului din pădure, un castel pentru papagali. Să fie înalt, să fie turnat din cristal şi cu coperişul sticlind în colori de curcubeu, iar în el să poată toţi papagalii din pădure să-şi afle adăpost, când furtunile şi ploile s'ar înteţi.

Cât ai clipi din ochi, castelul papagalilor, frumos cum nimeni n'ar fi crezut şi nu şi-ar fi închipuit se întruchipă în mijlocul luminişului, turnat cu totul din cristal, cu o boltă mare la mijloc, sticlind şi pe dinăuntru şi pe din afară

în colori de curcubeu scânteietoare, iar pe pereţi, în toate părţile, fel de fel de cutii aurite pline cu seminţe, fructe şi bunătăţi de cofetărie.

— Aaa!... Aaaaa!... Aaaaaaa!... făcură toţi papagalii, în limba lor. Ura Zastra! Să trăieşti!

Era un sgomot, că-mi urlau şi-mi bubuiau urechile.

Eu făcui, atunci, un semn cu mâinile şi apoi zisei din nou:

— Inel cu safir, fă pe locul acesta, o fântână cu ape săritoare, ziua să strălucească, noaptea să lumineze cu fel de fel de lumini!

Şi inelul mă ascultă.

In faţa castelului se făcu un basin de marmură de porfir, cu o mulţime de fântâni, din care ţâşniră deodată, în toate părţile, şuvoaie de apă rece, iar stropii lor fură luaţi de vânt şi se împânzi aerul cu lumina şi răcoarea lor, pe când soarele îşi jucă în ce fel şi chipuri de curcubee.

— Aaaa! Aaaa!... strigară papagalii.

— Inel cu safir, zisei eu din nou, fă-mi un balet cu cele mai frumoase baletiste, care să joace după o muzică nevăzută.

Din aer se auzi atunci ca un ţârâit de greer, o muzică aşa de fină şi de dulce, care se prefăcu apoi în sunete catifelate, în tonuri înfrigurate şi în note din ce în ce mai tari, iar din umbra pădurii, din toate părţile, răsăriră sute

de ființe străvezii care începură să joace, la început mai lin și mai molatic, apoi mai desmorțit mai cutezător, apoi năpraznic și sălbatic, întărindu-se odată cu muzica, deșirând din jurul lor văluri de toate colorile, aruncându-le în sus, trăgându-le în jos, legănându-le și sbătându-le, într'o furtună desperată, ce încetul cu încetul se

potoli și dispăru topindu-se în aer, odată cu cele din urmă sunete ale muzicii.

Papagalii strigară și urlară pe toate glasurile, în semn că le-a plăcut. Eu mă despărții de ei și le zisei:

— Cred că a fost frumos, scumpii mei papagali. Acum vă las și să ne vedem cu bine!

— Kra! Krriii!... strigară ei într'un tunet de glasuri. Să trăiești, Zastra! Să trăiești, tătucule.

Bim-Bam sări pe umărul meu şi-mi cârâi la ureche fel de fel de mulţumiri şi promisiuni, până când mă hotărîi, în sfârşit, să dispar.

Din toată această curioasă întâmplare, eu rămăsei însă cu gândul la baletul din pădure. Dănţuitoarele acelea îmi plăcuseră atât de mult, în cât îmi rămaseră înfipte în inimă.

Când se înseră, mă aşezai pe marginea lacului şi privii apusul soarelui, înnecându-se în valurile apei.

— Inel cu safir, zisei eu, adu-mi din nou baletul care a jucat în pădure şi fă-l să joace iarăşi, aşa cum a mai jucat!

Baletul se ivi din nou, întâi străveziu şi nenedumirit, apoi ca un şir de umbre palide, apoi din ce în ce mai luminos, până când se umplu pământul de chipurile lor, proaspete şi surâzătoare, de înmlădierile lor moi, de voioşia lor sprintenă, de strălucirea lor veselă şi nesfârşită.

Am stat şi am privit o seară întreagă. Cu cât priveam stolul acesta neastâmpărat, plin de suflet şi vieaţă, cu atât creştea în mine neînţelesul.

De unde vin acestea toate? Cum de se întruchipează din aer şi din nimic, ca din minune, castele şi palate şi elefanţi albi şi balete cu fiinţe atât de delicate? Sunt, în adevăr, acestea toate? Sau vin din jocul închipuirii mele?

Odată am sărutat pe una din aceste dănţuitoare, I-am simţit trupul în mâinile mele şi i-am desluşit dogoarea caldă a răsuflării pe obrazul meu. Trebue deci, să cred în adevărul fiinţei lor.

Ah, Sarasvati! Ce ademenitoare judecată!

Şi totuşi aşa e!

Din vecii vecilor totul există sub un chip nevăzut de ochii noştri, iar această existenţă e mai sigură şi mai adevărată, chiar fără să fie văzută şi simţită de noi, pentrucă ochii noştri sunt făcuţi, ca să vadă numai amăgirile. Ha, ha!... Acesta e adevărul! Că este adevărat, ceea ce nu este adevărat! Inseamnă deci că nu este, nimic din tot ce ne pare că este, că are fiinţă tot ceea ce credem că nu are fiinţă. Da, da, da!...

Şi Zastra rămase pe gânduri, privind cu ochii, în golul nesfârşit al cerului.

— Zastra! strigă Yzori. Ce ai? Nu vrei să ne mai spui povestea? Ce ai mai făcut, după ce te-ai săturat privind jocul dănţuitoarelor?

— Am cerut inelului meu, să-mi facă un palat, în care să rămână cu mine pentru totdeauna toate aceste frumoase copile cu trupuri moi şi mlădioase, ce surâdeau atât de dulce!

Ah, copii! Voi sunteţi nişte copii! Nişte sugaci! Chiar şi mai puţin! Nişte frunze de talip, din acelea care cad în jurul nostru! Ce

ştiţi voi? Nici Sarojini, fata Rajahului Afrid, nici Tala soţia lui Anil şi nici măcar Şandeş, fetiţa săracă, cu sufletul ca roua florilor, n'au cunoscut atâta dragoste, cât au cunoscut toate aceste dănţuitoare, pe care le-am făcut soţiile mele. Am trăit. Acuma sunt bătrân. Am obosit şi am dat înapoi Zeiţei Durgha inelul cu safir, căci nu mai doresc nimic. Am în mine toată lumea! Port în sufletul meu toate darurile lui Brahma şi voiu trece în fiinţa Lui veşnică, fără să-mi pară rău. Colţul acesta din Ceilan îmi dă astăzi mai mult decât îmi da altădată toată India şi tot lungul şi latul pământului pe care l'am călcat.

Sunt fericit, Yzori şi Mira! V'am spus şi vouă fericirea mea. Acum duceţi-vă şi priviţi de pe stânci, valurile mării. Pământul e frumos, în toate colţurile lui, căci peste tot e Brahma şi nu pământul vă place şi nici valurile mării. Pământul e frumos, în toate colţurile lui, căci peste tot e Brahma şi nu pământul vă place şi nici valurile mării, ci vă place Brahma, în toate chipurile în care El se arată!

Yzori şi Mira se ridicară, să plece.

Amândoi erau năuciţi de povestea lui Zastra şi mai ales de învăţătura lui.

— Ce zici tu, întrebă Mira încet, după ce se depărtară de Zastra. E adevărat tot ce a spus?

— Nu l'ai auzit? răspunse Yzori. El zice că e adevărat, tot ce nu e adevărat!

— Nu înţeleg ce e asta.

— Nici eu. Auzi valurile! Ascultă-le! Ah, ce frumos e aici! Priveşte luna, cum se răsfrânge în apa mării! Parcă e un pod de argint de aici şi până în fundurile zării! Mira, spune-mi, dacă mă iubeşti!

Mira îi dădu mâna. Yzori o privi în ochi. Şi sub privirile liniştite ale lunei, amândoi îşi apropiară buzele şi se sărutară, pe când musonul le flutura părul în toate părţile.

SFÂRŞIT

Toți copiii trebue să citească frumoasa carte

BARBĂ ROȘIE

POVESTE MINUNAT SCRISĂ ÎN VERSURI

DE

MIRCEA DEM. RĂDULESCU

ȘI FRUMOS ILUSTRATĂ DE PICTORUL

A. MURNU

Apărută în Editura

CUGETAREA — GEORGESCU DELAFRAS